

*Vogelwerkgroep Losser
Jaarverslag 2007*

INHOUDSOPGAVE

Vogelwerkgroep IVN Losser 2007.....	2
Voorwoord	3
In memoriam: Herman Nijland.....	4
Medewerking	5
Visie Oelemars-Zandbergen	7
Nestkastverslag 2007	13
Braakbalonderzoek 2005 en 2006	20
Ringactiviteiten 2007	21
De Losserse Ooievaars in 2007	27
Midwintertelling watervogels 2007	28
De Oelemars in 2007.....	29
Telpost Oelemars in 2007	31
Waarneming van een Griel op de Oelemars.....	37
Broedvogelonderzoek 2007.....	39
Broedvogel Monitoring Project Duivelshof 2007	44
Broedvogel Monitoring Project Oelemars 2007.....	46
Nachtvlinders 2007.....	48
Dagvlinders en libellen 2007	51
Overzicht waargenomen soorten Oelemars t/m 2007.....	53
Adressenlijst	58

**Dit jaarverslag kwam mede tot stand dankzij financiële steun
van de Rabobank Oost Twente.**

Vogelwerkgroep I.V.N. LOSSER 2007

Algemeen coördinator	Ben Heerink	benheerink@home.nl
Dagelijks bestuur	Ben Heerink Ben Hulsebos Rudi Lanjouw Henk Noordkamp Sander Wansing	benheerink@home.nl benhulsebos@home.nl RMRMlanjouw@cs.com h.j.noordkamp@planet.nl webmaster@oelemars.com
Oelemars	Sander Wansing, Ben Hulsebos	webmaster@oelemars.com
Excursies	Sander Wansing, Ben Hulsebos	webmaster@oelemars.com
Jaarverslag	Leo Hassing, Sander Wansing, Ben Hulsebos, Peter Steffens	benhulsebos@home.nl
Ringstation	Leo Hassing en Harrie Linckens	ringstation-overdinkel@kpnplanet.nl
SOVON Vogelonderzoek Nederland	Ben Hulsebos, Districtscoördinator Twente	benhulsebos@home.nl
Nestkastjes (controle)	Bennie Egberink	b.egberink@home.nl
Nestkasten (productie)	Paul Halman	phalman@home.nl
Telgebied Losser	Ben Hulsebos, Rudi Lanjouw	benhulsebos@home.nl RMRMlanjouw@cs.com
BMP-projecten	Ben Hulsebos	benhulsebos@home.nl

In 2007 werd o.a. samengewerkt met de hierna vermelde instanties/organisaties:

- Vogelbescherming Nederland
- SOVON
- Natuurmonumenten, Landschap Overijssel en Staatsbosbeheer
- Twentse Vogelwerkgroep
- Kerkuilenwerkgroep Twente
- Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland
- Vlinderstichting
- Polaroid B.V. (Enschede)
- Arboretum Poortbulten
- Gemeente Losser
- Steenuilenwerkgroep Nederland en Overijssel
- Zoogdierenwerkgroep Overijssel
- NMO
- Provincie Overijssel

Redactie jaarverslag 2007:

- Leo Hassing
- Ben Hulsebos
- Sander Wansing

Foto's: eigen leden.

Voorwoord

Bij het begin van een nieuw jaar is het een goede gewoonte om nog eens terug te kijken op wat het afgelopen jaar gebracht heeft. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om dat ook nu te doen. In 2007 heeft onze vogelwerkgroep zowel mooie als trieste momenten gekend. Het overlijden op 2 december van Herman Nijland, een van de allereerste leden van de vogelwerkgroep van IVN Losser, kwam volkomen onverwacht en was niet minder dan een schok. We zullen ons hem blijvend herinneren als een gerespecteerd lid met vele verdiensten.

Gelukkig overtreft het aantal plezierige en succesvolle gebeurtenissen dit verdrietige voorval. Onze cursus vogelherkenning in het voorjaar was ook dit keer een succes dat naast een toenemende belangstelling voor vogels en vogelstudie enkele nieuwe IVN-leden opleverde. Wat mij in het bijzonder trof was de gedrevenheid van de meeste cursisten. Het in het veld herkennen van een soort die in de theorie was behandeld leverde hen naast een kick ook bijzonder veel plezier op. Voor de cursusleiders was dit niet alleen een genoegen om te zien, maar vormt tevens aanleiding om door te gaan met deze cursussen. De aanmeldingen voor de nieuwe cursus van 2008, in de vorm van een thematische aanpak waarbij een samenhangende groep van vogels onder de loep wordt genomen, stromen op dit moment binnen.

De kernactiviteiten van onze werkgroep, vogelstudie in de vorm van allerlei onderzoek zoals tellingen van vogeltrek en broedvogels alsmede de actieve bescherming van min of meer kwetsbare soorten, behoeven nauwelijks op deze plek besproken te worden. Ze waren namelijk alle zeer succesvol zoals verderop in dit verslag wordt behandeld. Alle lof dus vanaf deze plek voor eenieder die zich heeft ingezet voor het vele werk dat in het afgelopen jaar is verricht.

Blij verrast werden we ook door de recent verschenen gemeentegids, de "Wegwijzer in Losser voor 2008". Deze gids ademt op een bijzondere wijze de sfeer van de prachtige natuur die onze omgeving te bieden heeft. Daarbij komt dat er tientallen foto's in staan die gemaakt zijn door leden van onze vogelwerkgroep. Hulde dus aan de makers van deze foto's en zeker ook voor de ontwerpers van de gids voor de mooie beschrijvingen van die prachtige natuur en cultuur in onze gemeente. Dit is een geweldige promotie van al het moois dat Noordoost Twente te bieden heeft en beantwoordt daarmee aan de doelstelling van bevordering van toerisme en extensieve vormen van recreatie in Losser.

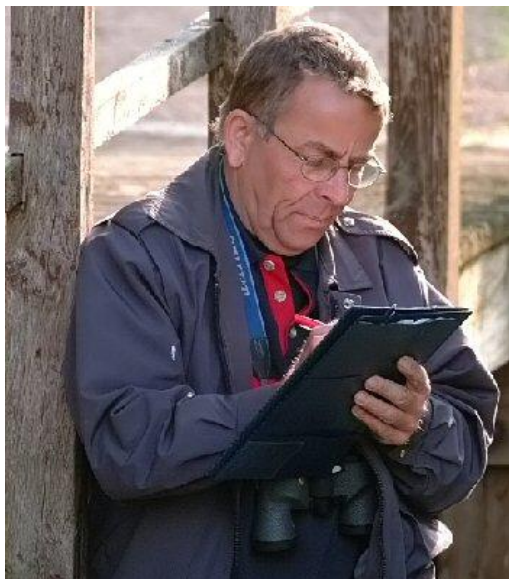
Daarbij sluit onmiddellijk aan dat er schot lijkt te komen in de besluitvorming met betrekking tot de ontwikkeling van het gebied "De Oelemars" en "De Zandbergen". Recent is hierover een rapport verschenen van landschapsarchitect Bijkerk en nu is de Losserse politiek aan zet. De vogelwerkgroep van IVN Losser heeft de afgelopen jaren voor dit in potentie geweldige natuurgebied een integrale visie ontwikkeld (zie verderop in dit jaarverslag). Tevens hebben wij een intensieve campagne gevoerd om de natuurwaarden te versterken, waardoor het geheel in de toekomst veel beter uit de verf zal kunnen komen en dus aantrekkelijker worden voor toeristen. Daardoor zouden met name de hiervoor al genoemde extensieve recreatievormen beter gaan scoren en onze gemeente verder "op de kaart" kunnen zetten. Ik hoop dat het nu toch goed gaat komen met "De Oelemars" en "De Zandbergen".

Vanaf deze plaats wil ik pleiten voor een snelle uitvoering van die plannen uit de Toekomstvisie Oelemars-Zandbergen van Bureau Bijkerk waar al consensus over bestaat. Daarvoor is wel een loskoppeling van de toekomstvisies Oelemars-Zandbergen en die van het Lutterzand, die tot nu toe gezamenlijk in de gemeenteraad besproken zijn, noodzakelijk. Daar waar in het Lutterzand de belangen van de participanten vaak met elkaar botsen en er op korte termijn weinig perspectief is, biedt het gebied Oelemars-Zandbergen juist wel de mogelijkheid om bij wijze van spreken al morgen met de uitvoeringsfase te beginnen. Wij bieden daarbij de Gemeente Losser de helpende hand om met raad en daad medewerking te verlenen.

Ik eindig met de wens uit te spreken dat wij een goed verenigingsjaar 2008 zullen beleven met veel mooie vogels en fijne onderlinge contacten en vogelvriendschappen.

Ben Heerink, algemeen coördinator

In memoriam: Herman Nijland

Op maandag 3 december 2007 bereikte ons het droevige bericht dat Herman Nijland plotseling was overleden. Daags daarvoor, op 2 december dus, werd een hartstilstand hem fataal. En dat nog wel exact op zijn 64^e verjaardag. Even was er sprake van ongelof en verbijstering. De donderdag daarvoor hadden we elkaar immers nog ontmoet op de ledenvergadering van de vogelwerkgroep van IVN Losser. En Herman was toen zoals hij was: op het oog kerngezond en uit niets viel af te leiden dat het noodlot zo snel toe zou slaan.

Herman is meer dan 30 jaar lid geweest van IVN Losser. Zijn passie ging vooral uit naar de vogels maar door zijn opleiding als hovenier had hij ook veel kennis van de flora. Hij was bevlogen, in de zin van wilskrachtig: een doorzetter. Hij heeft vanaf het einde van de zeventiger jaren intensief meegeholpen bij de bescherming van de Kerkuil. In die tijd telde heel Nederland nog slechts enkele tientallen broedparen

van deze uil. Het plaatsen van speciale nestkasten door Herman en enkele andere beschermers uit die tijd, heeft ook in Twente voor een revival gezorgd van deze prachtige uilensoort. Afstanden werden daarbij niet geschuwd want de Kerkuilen verdienden het in zijn ogen. Van Vroomshoop tot St. Isidorushoeve en van Overdinkel tot Haarle (bij Nijverdal), overal werden er kasten geplaatst tot groot genoegen van de Kerkuil. Op dit moment is er landelijk weer een gezonde populatie van meer dan 3000 broedparen waarvan er ruim 130 in Twente vertoeven.

Ook was hij goed in het ontwerpen en maken van nestkasten zoals voor Gierzwaluw, Grote Gele Kwikstaart en zoals gezegd de Kerkuil. Enkele van de door hem ontworpen modellen hebben zelfs landelijke vermaardheid gekregen. Ook nu is het "model Losser", een gierzwaluwenkast ontworpen door Herman, een begrip in Nederland en zelfs in het buitenland. Daarnaast heeft hij vele kleine nestkasten voor zangvogels gemaakt en opgehangen. De kastjes op het arboretum "De Poortbulten" zijn daar niet alleen door hem geplaatst maar werden ook jaarlijks door hem gecontroleerd op de broedresultaten.

Ook bij de vogeltrektellingen, eerst in het Beuninger Achterveld en later bij de Oelemars was Herman aanwezig. Steeds weer verbaasde het mij hoe goed hij de geluiden van voorbijtrekkende zangvogels en steltlopers herkende. Ook het geluid van de Europese Kanarie, in onze contreien een uiterst zeldzame zangvogel, was hem bekend. Als een van de eerste vogelaars herkende hij in de zeventiger jaren de voorjaarszang van deze kleine vinkachtige in onze gemeente Losser. Veel oudere leden van het IVN zullen zich Herman dan ook herinneren als degene die hun de eerste vogels en vogelgeluiden heeft leren herkennen. En als er eens even wat tijd over was bij dergelijke gelegenheden was Herman er altijd voor in om een goede mop te vertellen. Hij kende er vele en ieder jaar weer was het lachen om het scala aan moppen dat hij wist te tappen.

Bij de controle van de nestkasten van de Bosuil droeg Herman altijd zijn rode "oelntui". Hij was er van overtuigd dat dit geluk bracht en dat er dan meer jonge uilen in de kasten zouden worden aangetroffen. De Steenmarter die daarbij regelmatig in een bosuilenkast werd gevonden, kreeg van hem de bijnaam "Japie" zodat alleen insiders wisten wat hij daarmee bedoelde. De Steenmarter was en is ook nu niet altijd even geliefd bij sommige jagers en boeren hoewel het om een beschermde diersoort gaat.

Helaas, Herman is niet meer. Een bevlogen vogelaar en natuurminnaar is van ons heengegaan. Onze gedachten gaan uit naar zijn nabestaanden. Herman bedankt voor alles wat je voor IVN Losser en in het bijzonder de vogelbescherming gedaan hebt.

Ben Heerink

Medewerking

IVN

Medewerking is verleend aan het bemannen van een voorlichtingsstand in de Oostvaardersplassen in het kader van het landelijke Vogelfestival.

Vogelbescherming

Medewerking is verleend aan het bemannen van telpost Oelemars in het kader van de Euro Birdwatch Day op 6 oktober.

Gemeente

Medewerking is verleend aan het bemannen van een voorlichtingsstand in het kader van de Vrijwilligersdag op Kraesgenberg op 15 september.

Op de kunstmarkt op het Martinusplein is voorlichting gegeven over dag- en nachtvlinders.

SOVON:

Nestkaartenproject

LSB project kolonievogels en Zeldzame Broedvogels in telgebied Losser

BSP-niet broedvogelproject (registratie zeldzame soorten die buiten het broedseizoen worden gezien)

Monitoring Steenuil in twee onderzoeksgebieden

Puntransecttellingen wintervogels op twee routes

Midwintertelling Watervogels

BMP-A Oelemars/Zandbergen

BMP-A Duivelshof

BMP-A Boerskotten

Artikelen over Losser in de SOVON-nieuwsbrief

Overijssel

Medewerking aan het onderzoek in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw.

Vlinderstichting

Insturen van waarnemingen met soorten en aantallen van vlinders en libellen.

Twentse Vogelwerkgroep

Insturen van waarnemingen voor het regionale archief en voor hun website.

Publicatie in Ficedula van diverse artikelen:

Rondleidingen

Rondleidingen Oelemars verzorgd in het kader van het Nationaal Landschap Noordoost-Twente.

Rondleiding in het Beuninger Achterveld verzorgd in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw.

Rondleidingen voor diverse groepen op het Ringstation.

Media

Medewerking is verleend aan:

Radio Enschede FM

filmopnamen voor het archief van TV-Oost

het programma Boeren, Burgers, Buitenlui van TV-Oost.

de nieuwsuitzending van Radio en TV-Oost

RTV Losser-Oldenzaal.

De film "Kansrijk Zand" waaraan in 2006 medewerking is verleend, is dit jaar uitgebracht. De presentatie was in het Provinciehuis in Zwolle.

Interview voor Vara's Ontbijtradio op Radio 2 i.v.m. Euro Birdwatch.

TC Tubantia, Losser Journaal en Nieuwe Dinkellander: aanleveren van diverse artikelen, o.a. over de Ooievaars, de Griel, het Ringstation, de nachtvlinders en over het nieuwe fietsboekje Beleef de vogels in de gemeente Losser. Interview i.v.m. Euro Birdwatch op Telpost Oelemars.

Cursus

28 cursisten namen deel aan onze cursus Vogelherkenning. Er is voor het komende jaar een nieuwe thematische cursus opgezet.

NM/SBB/LO

Met NM en SBB is het jaarlijkse overleg gevoerd en zijn alle waarnemingen in hun gebieden verzameld en gepresenteerd. Voor NM en LO zijn specifieke BMP-A inventarisaties verricht.

Politieke partijen/dorpsraad

Er is overleg geweest met de fractieleiders van VVD en Burgerbelangen en met de Dorpsraad Overdinkel.

Fietsboekje

Henk Noordkamp en Ben Hulsebos hebben een fietsboekje via de Stichting Beleef Losser en de VVV uitgebracht, getiteld: *Beleef de vogels in de gemeente Losser*.

Visie Oelemars-Zandbergen

Deze is ook dit jaar weer besproken met Bureau Bijkerk. Ook is er een zienswijze ontwikkeld t.a.v. recreatief gebruik van de Zandbergen.

Presentatie VWG

In het kader van de herkenbaarheid van de VWG is een sticker, een flyer en een cap ontworpen en geproduceerd. De sticker en de flyer zijn ook op spandoekformaat gemaakt voor presentaties.

Toekomstvisie Oelemars-Zandbergen

De natuurwaarden in het gebied Oelemars-Zandbergen zijn van een hoge kwaliteit. Door tientallen jaren onderzoek door de Vogelwerkgroep IVN-Losser zijn er enorme aantallen gegevens verzameld over het voorkomen van vogels, dagvlinders en libellen in dit gebied. Deze gegevens zijn verzameld in jaarverslagen, onderzoeksrapporten en ook digitaal op de websites van trektellen.nl en waarneming.nl. Vooral op het gebied van vogelonderzoek is veel informatie beschikbaar.

Om de ornithologische waarde van alleen al de Oelemars te illustreren zijn hier enkele gegevens. Van de 251 in de Gemeente Losser ooit geregistreerde vogelsoorten zijn er 231 op de Oelemars aangetroffen. Jaarlijks worden hier tussen de 170 en 180 vogelsoorten waargenomen. Op Twentse schaal is de Oelemars op de Engbertsdijksvenen na het beste vogelgebied in deze regio. In het gebied broeden bovendien 80 vogelsoorten, waarvan er 15 op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten staan. Er zijn heel wat Twentse natuurreservaten die dergelijke aantallen bij lange na niet halen.

Het gebied heeft daarbij de potentie om zich door gerichte maatregelen tot een ongekend goed gekwalificeerd natuurgebied te ontwikkelen. Daartoe dienen de natuurwaarden nog verder versterkt te worden.

Door een zorgvuldige zonerings is het bovendien mogelijk het gebied met de voornoemde buitengewone natuurwaarden zodanig te ontsluiten dat de natuur zich verder kan ontwikkelen en dat toch extensieve recreatie mogelijk is. De economische waarde van dit gebied kan dus tevens ontwikkeld worden. De mogelijkheden voor intensieve recreatie passen niet binnen onze visie, omdat dergelijke voorzieningen een einde zullen maken aan de huidige waarde van het gebied.

Bij de ontwikkeling van onze visie zoeken we aansluiting bij de hoofddoelstelling van de Gemeente Losser nl. het inzetten op de verdere ontwikkeling van natuur en de op de natuur gerichte recreatie en toerisme.

Ontwikkeling natuur

1. Verontdiepen Oelemars

In het beleidskader bouwgrondstoffen van de Provincie Overijssel wordt gepleit voor een verschuiving naar de multifunctionaliteit van ontgroningen. De Oelemars is een zandafgraving bij Losser met potenties voor de verhoging van de natuur- en landschapswaarden en (extensief) recreatief medegebruik tijdens de uitvoering van de ontgroningen. De Vogelwerkgroep Losser heeft al eerder initiatieven ondernomen om de natuurwaarden van de Oelemars te verbeteren. In het kader van de versnelling uitvoering reconstructie zijn zij ondersteund door Natuur en Milieu Overijssel om de ideeën die binnen deze groep leven uit te werken tot een concreet project. Hiervoor heeft Natuur en Milieu Overijssel gesprekken gevoerd met belanghebbenden en een brainstormbijeenkomst belegd.

Om de mogelijkheden voor natuurontwikkeling en recreatieve ontwikkeling van de Oelemars te onderzoeken zijn gesprekken gevoerd met belanghebbenden en zijn deze uitgenodigd voor een brainstormbijeenkomst op 13 december 2005, waarin de mogelijkheden zijn geïnventariseerd en een SWOT-analyse voor de ontwikkelingen rond de Oelemars is opgesteld. Uit deze brainstormbijeenkomst bleek dat er twee verschillende projecten in gang gezet zouden moeten worden.

1. Natuurontwikkeling.

Er zijn mogelijkheden om met het storten van leem langs de randen van de plas, de Oelemars aantrekkelijker te maken voor vogels. De exploitant kan zelf leem aanleveren, op voorwaarde dat er geen eisen worden gesteld aan de hoeveelheid per tijdseenheid en het geen nadelige gevolgen heeft voor de vergunning.

2. Recreatieve ontwikkeling.

Hiervoor zou een visie op de recreatieve ontwikkeling van het gebied opgesteld moeten worden, waarin de Oelemars een rol krijgt als voorziening voor extensieve recreatie. Deze visie moet dan worden opgenomen in het Landschapsontwikkelingsplan. Een goede trekker hiervoor zou de uitwerkingscommissie Losser kunnen zijn.

Het deelplan Natuurontwikkeling is meer een 'schop-in-de-grond' project, dat op vrij korte termijn gerealiseerd kan worden. Enige tijdbeperkende factor is de vergunningsprocedure, waarbij de Provincie zelf de vergunningverlener is. Hoe lang het duurt tot de gehele oeverstrook is aangelegd, is niet van tevoren te zeggen, omdat dit afhankelijk is van in de omgeving van de Oelemars vrijkomende leem bij infrastructurele projecten.

Het deelplan Visievorming recreatie moet meegenomen worden in bestaande structuren en hoe snel dit kan starten is afhankelijk van de prioriteit die de uitwerkingscommissie hieraan wil geven. De voorbereidingen zijn in 2006 gestart en inmiddels ligt de Toekomstvisie Oelemars-Zandbergen bij de gemeenteraad. In deze toekomstvisie zitten vele onderdelen die overeenkomen met onze toekomstvisie.

Eindsituatie is een oeverstrook langs de gehele oostkant van de plas, waarlangs met behulp van leem een voor vogels aantrekkelijke oever is aangelegd. De diepte van deze oeverzone varieert tussen +0,15 meter en -1,50 meter, zodat voor verschillende vogelsoorten voldoende voedsel te vinden is. Er is overleg gevoerd tussen Temmink als zandwinner, vogelwerkgroep Losser, Provinciale vergunningverlener en Natuur en Milieu Overijssel om de precieze indeling vast te stellen en de voorwaarden van de verschillende partners op een lijn te krijgen.

De volgende activiteiten komen in de uitvoeringsfase aan de orde:

Maken van een inrichtingsplan voor de noordoostelijke oever van de Oelemars en deze als wijziging op het inrichtingsplan indienen bij GS met als doel een ontheffing op de ontgrondingvergunning voor het storten van leem;

PR activiteiten om de bevolking van Losser op de hoogte te brengen van de veranderingen

Aanleggen van een leemdepot op het terrein van de zandafgraving;

Start van het storten van leem in porties, die telkens voor het storten gecontroleerd worden.

Afwerken van gestort leem tot de geplande oeverzones.

Leem wordt gestort door Temmink. Onder controle van Temmink kan door andere grondbedrijven leem aangevoerd worden naar het depot. Hiervoor wordt leem gebruikt die over is bij infrastructurele projecten en die voorzien is van een schone-grondverklaring. De leemtransporten zullen nauwelijks tot een verhoogd verkeersaanbod leiden, omdat de

transporten gecombineerd worden met de zandafvoer. De vrachtwagens gaan dan vol met keileem naar de zandafgraving en gaan met zand weer terug, dit i.v.m. een efficiënte bedrijfsvoering door Texploza. Al jaren lang ligt er bv. een depot met keileem (met schone grond verklaring) van 40.000 m³ op de Duivelshof klaar om gestort te worden.

Het beheer van de aangelegde oeverzones zal – na oplevering door de exploitant - worden gecoördineerd door de gemeente Losser, daarbij ondersteund door vrijwilligers van de vogelwerkgroep.

Invloed natuur: een geweldige toename van water- en moerasvogels, steltlopers, meeuwen en sterns.

2. Aanleg moerasgebied

Aan de westzijde van de oeverwal kan een moerasgebied aangelegd worden m.b.v. lisdodde en waterplanten die vrijkomen bij opschoonwerkzaamheden in bestaande vijvers in de Gemeente Losser. Deze kunnen aansluitend aan de wal op de ondiepe rand gesitueerd worden. De ontwikkeling van dit moerasgebied dient opgenomen te worden in een herziening van het Inrichtingsplan Oelemars.

Invloed natuur: toename moerasvogels (Meerkoet, Waterhoen, Waterral, Porseleinhoen), amfibieën en libellen.

3. Beplanting oevers

Bij het aanplanten van nieuwe begroeiing op vrijgekomen oevers deze niet lineair aan te leggen, maar gelobd, zodat er luwte- en zonneplekjes ontstaan.

Invloed natuur: toename insecten (libellen, bijen, vlinders, zweefvliegen).

4. Open karakter

Op de nieuwe oever langs de Ravenhorsterweg ter hoogte van de uitkijktoren zal de begroeiing laag moeten zijn, zodat het zicht op het water behouden blijft. Het open karakter van de Oelemars moet gewaarborgd blijven om de vogels aan te trekken.

Invloed natuur: geen, maar watervogels zijn vanaf de weg te zien.

5. Waterstand

De waterstand is momenteel goed. Enige variatie in de stand is niet mogelijk. D.m.v. de bestaande stuw zou de waterstand 's winters wat hoger moeten zijn dan in de zomer, om de begroeiing op de slikvelden in toom te houden. Deze waterstanden moeten wel binnen de afgesproken grenzen liggen. Invloed natuur: door de laagblijvende begroeiing op de slikvelden blijven de aantrekkende waarden voor steltlopers gewaarborgd. De slikranden bij laag water bieden foerageermogelijkheden voor o.a. steltlopers. Er ligt momenteel een aanvraag bij het Waterschap om met deze waterstanden binnen 10 cm speling te mogen variëren.

6. Aanleg rietvelden

In de hoek van de oever ter hoogte van de kruising Grensweg/Ravenhorsterweg zou riet aangeplant kunnen worden, om de inloop tegen te gaan en afkalving van de oever te voorkomen. Ook voor de vlonder is verdere ontwikkeling van riet nodig om het illegale vissen tegen te gaan.

Invloed natuur: toename aantal rietvogels (Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Rietgors, Baardmannetje, Buidelmees, Waterral, Roerdomp).

7. Oeverafwerking

Bij de verdere uitbreiding van de zandwinning zou het profiel van de oevers kunnen worden aangelegd met een wat bredere ondiepe laag langs de oever en minder steile glooiingen. Deze wijziging moet dan opgenomen worden in het herziene Inrichtingsplan Oelemars.

Invloed natuur: meer water- en oeverplanten, toename libelles, vestigingsmogelijkheden voor eenden, Waterhoen, Meerkoet en futen, meer foerageermogelijkheden steltlopers.

8. Akkerrandbeheer

Overleg met grondeigenaren van landbouwpercelen om op vrijwillige basis gesubsidieerd akkerrandbeheer toe te passen, gesubsidieerde drinkpoelen aan te leggen en relatiemeta beheer toe te passen om hooilandjes te creëren. Afwisseling in landbouwgewassen (bv. rogge) is een wens.

Invloed natuur: toename Veldleeuwerik, Kneu, Patrijs, Fazant, Kwartel, Graspieper, Gele Kwikstaart, Geelgors, toename plantensoorten en amfibieën.

9. Zandverstuivingen Zandbergen

De zandverstuivingen in de Zandbergen zijn in de loop der jaren begroeid geraakt en zijn nog maar een zwakke afspiegeling van de oorspronkelijke situatie. Het vrijstellen van de zeldzame Jeneverbes verdient hierbij de hoogste prioriteit. Met alle betrokken instanties zou er overleg moeten komen om de zandverstuivingen op kleine schaal te vergroten. Het foeilelijke hek in de Zandbergen zou verwijderd moeten worden. De toegangsmogelijkheden tot het gebied voor illegale crossers zijn dan wat groter, maar op kritieke plaatsen kan beplanting met Braam en Sleedoorn dit probleem tegengaan. Ook zou door duidelijke informatiepanelen de aandacht kunnen worden gevestigd op de waarde van dit natuurgebied.

Invloed natuur: behoud van de Jeneverbessen.

Ontwikkeling natuurlijke recreatie ter versterking van de economische ontwikkeling

1. Fiets- en wandelroutes

Bestaande faciliteiten in de vorm van een observatiehut, een vlonder en een uitzichttoren volledig benutten door ze op te nemen in nieuwe wandel- en fietsroutes.

Wandelroutes

Wandelroute 1: Kraesgenberg – struinpad – Zandbergen – Oelemars – observatiehut – Beerninksweg – Drielandweg – klootschietbaan – Zandbergen – Schokland – Dinkeldal – Kraesgenberg (9 km)

Wandelroute 2: uitzichttoren – Aarnink – Bardel – observatiehut – uitzichttoren (4 km)

Wandelroute 3: uitzichttoren – observatiehut – Beerninksweg – Drielandweg – klootschietbaan – uitzichttoren. (4 km)

Lossers Ommetje. Een nieuw te ontwikkelen pad, waarbij de start in de kern van Losser ligt en dat via een nog te verwerven pad over een nieuwe voetgangersbrug over de Dinkel rechtstreeks naar de Zandbergen voert en via bestaande paden (Schoklandpad, Welppad) weer terugvoert.

De wandelroutes krijgen bij het beginpunt een wegwijzer of infopaneel en worden verder met gekleurde paaltjes gemarkeerd. Onderweg kunnen kleine infopanelen de wandelaar opmerkzaam maken op natuur- en cultuurwaarden (o.a. ijstijdrelicten, archeologische vindplaatsen, bijzondere boomsoorten, planten, vogels).

Fietsroute

Er is al een vogelontdekkingsroute door de Vogelwerkgroep ontwikkeld. De route, die in alle jaargetijden gefietst kan worden is ongeveer 50 km lang: Steenfabriek – Duivelshof – Boerskotten – Lutterzand – Beuninger Achterveld – Oelemars – Steenfabriek. De beschrijving van deze route met teksten over de te verwachten vogels zijn in een foldertje met kaart en routebeschrijving opgenomen. Deze folders liggen bij de VVV en bij de campings en zullen ongetwijfeld een breed publiek aanspreken.

2. Stiltegebied

Dwars door het gebied voert de Ravenhorsterweg. Dit is een asfaltweg die voor doorgaand verkeer niet strikt noodzakelijk is, omdat via de Drielandweg er een goede verbinding met de dorpskern in Losser is. Wij pleiten dan ook voor een afsluiting van deze weg voor gemotoriseerd verkeer d.m.v. bebording met bestemmingsverkeer toegestaan. De agrariërs kunnen dan ongehinderd hun percelen bereiken, maar het overige verkeer kan dan geweerd worden. Tijdens de LAGA bestond deze situatie tijdelijk en dat gaf toen goede resultaten. De afsluitingen zouden dan aan de westelijke zijde net voorbij de parkeerplaats met keermogelijkheid via de parkeerplaats bij de uitzichttoren aan de Ravenhorsterweg moeten komen en aan de andere zijde bij de Grensweg net voorbij de parkeermogelijkheid bij de trimbaan. Hier zal dan nog een keerpunt moeten worden gemaakt. Het verkeer dient tijdig via borden te worden geïnformeerd over de afsluitingen (bv. Alleen bestemmingsverkeer, maar P-plaats uitzichttoren bereikbaar). Overwogen kan worden om het asfalt van de afgesloten wegen te versmallen tot fietspaden, om het visuele effect van de afsluitingen te versterken.

Door van dit gebied een stiltegebied te maken wordt het nog aantrekkelijker voor wandelaars en fietsers, die ongehinderd door gemotoriseerd verkeer van de natuur kunnen genieten.

3. Toegankelijkheid van het gebied

Om als recreant van het natuurgebied Oelemars-Zandbergen deze natuur optimaal te kunnen bewonderen zijn er voldoende mogelijkheden via bestaande paden, wegen en voorzieningen.

Vanaf een hoogte van 25 m is het gehele gebied in vogelvlucht te bekijken vanaf de uitzichttoren in de Zandbergen.

Vanaf de vlonder is er een goed uitzicht over de waterpartijen van de Oelemars.

Vanuit de observatiehut aan de Grensweg zijn de plaatselijke vogels uitstekend te observeren. Van hieruit kan o.a. regelmatig de Ijsvogel van dichtbij worden waargenomen, als deze op de takjes voor de hut plaatsneemt om stekelbaarsjes te vangen.

Bij de grondeigenaren in de Zandbergen kan worden aangegeven dat er wellicht fiscaal voordeel valt te behalen bij openstelling van hun bosgebieden via de bestaande paden. Vele paden zijn nu

officieel niet toegankelijk, hetgeen wordt aangegeven met de bekende blauwe bordjes met verboden toegang. Momenteel is alleen het gemeentelijke deel van de Zandbergen toegankelijk. Uitbreiding van de toegankelijkheid verruimt in aanzienlijke mate de wandelmogelijkheden.

Het gebied dat ligt tussen de eigenlijke zandafgraving en de Beerninksweg, besloten door Grensweg en Drielandweg moet worden uitgesloten van alle vormen van recreatie, teneinde verstoringeffecten te voorkomen. Dus hier ook geen fiets- en wandelpaden, want daarvoor is de Beerninksweg al toereikend.

4. Ruiterpaden

Er bestaat momenteel een aanzienlijke mate van ruiterverkeer in het gebied Oelemars-Zandbergen. De ruiters maken daarbij bij gebrek aan ruiterspaden gebruik van de bermen van de toegangswegen, die daarbij schade aan de beplanting oplopen. Een uitgekiende route voor ruiters zou deze scheiden van het overige verkeer, hetgeen voor beide partijen voordelen zou opleveren.

5. De Welp

Vanuit de dorpskern van Losser voert de route naar de Oelemars-Zandbergen via de Ravenhorsterweg langs De Welp. In dit weidegebied ligt een terreinzinking (eigendom van SBB) die van oudsher permanent onder water stond. Tegenwoordig staat deze kuil in het terrein grotendeels door toedoen van ontwateringsloten droog. In overleg met SBB, overige grondeigenaren en Waterschap kan worden bekeken in hoeverre deze ontwatering stopgezet kan worden d.m.v. omkering van de uitlaatkleppen in de afwateringsloten. De plas-drassituatie wordt dan na de voorjaarsoverstromingen van de Dinkel langer vastgehouden. Aan broedvogels is dan de terugkeer van de Tureluur te verwachten en kunnen Slobeenden en Zomertalingen er een territorium vinden. De Ooievaars die in de buurt aan de Schoklandweg broeden, vinden er dan een groter voedselaanbod. Daarnaast wordt het landschappelijke effect aanzienlijk versterkt en biedt het terrein een aanblik zoals die ook te vinden is in de uiterwaarden van de Grote Rivieren. Als dan ook nog nieuwe wandelroutes en het Lossers Ommetje in de route worden opgenomen kunnen vele wandelaars en fietsers van dit prachtige Dinkellandschap genieten.

6. Verblijfsmogelijkheden

In het kader van extensieve recreatie passen uitstekend kleinschalige boerencampings. Er is er al een in dit gebied aan de Beerninksweg. Hier kan gekeken worden naar een verantwoorde uitbreiding van het aantal toegestane kampeerplaatsen. Ook het ontwikkelen van zgn. Boerenkamers op boerderijen past in dit beeld, evenals de verkoop vanuit de boerderij van ambachtelijke producten.

7. Intensieve recreatie

Alle vormen van intensieve recreatie moeten uit het eerder omschreven gebied geweerd worden. Dus geen camping in dit gebied, want campinggasten zullen bij mooi weer op het water van de Oelemars afkomen, daarbij alle verboden negerend. Ook waterrecreatie moet te allen tijde worden voorkomen. Het water van de Oelemars is nl. 20 m diep, kent omhoog gestuwd ijskoud kwelwater en ondermijnende oevers met hier en daar drijfzand. Het verdrinkingsgevaar en instortende oevers zijn levensbedreigend aanwezig. De toegang binnen het hek van de Oelemars (behoudens voor enkele vergunninghouders) is dan ook voor iedereen verboden. Ook als in de toekomst (minimaal pas over 10 jaar) de zandafgraving door Texploza wordt overgedragen aan de Gemeente Losser dient hier geen intensieve recreatie te worden toegelaten, teneinde de waarde van het gebied te behouden. Voor surfers, waterjets, waterskiërs, zeilers, roeiers en zwemmers is er voldoende mogelijkheid om op korte afstand van Losser te recreëren, bv. Op de Dreiländersee, het Hulsbeek en het Rutbeek.

Een waardevol natuurgebied zo dicht bij de dorpskern van Losser dient niet opgeofferd te worden aan voornoemde vormen van recreatie. Tegen de in het Ontwerp uitwerkingsplan genoemde intensieve recreatie pal naast de zandafgraving heeft de Vogelwerkgroep dan ook bij de Provincie Overijssel bezwaar aangetekend.

8. Sportvisserij

Hooguit zou na afronding van het project het onder toezicht van een erkende visvereniging staande vissen vanaf de Drielandweg, zoals omschreven in het Inrichtingsplan, kunnen worden toegestaan. Daarbij dient uitdrukkelijk een zone voor deze groep recreanten te worden afgebakend om het teloor gaan van dit natuurgebied te voorkomen. Daartoe zou door de Gemeente Losser met deze vereniging een convenant kunnen worden afgesloten, waarbij de vergunning tot sportvissen onder strikte voorwaarden wordt geregeld. In deze voorwaarden dient dan te worden opgenomen dat er frequent toezicht zal worden gehouden op de vergunning, het achterlaten van afval en betreding

buiten de zonering van het terrein. Bij niet naleving dient het convenant te worden opgezegd. Momenteel trekt de zandafgraving al vele illegale visstropers en zelfs vanuit het buitenland worden al verkenningen door visstropers uitgevoerd om te testen hoe het toezicht door politie en jachtopzieners is. Als hier niet duidelijk paal en perk aan wordt gesteld, gaat het terrein voor natuurrecreatie verloren en zal er door de permanente verstoringfactoren de waarde van het gebied zienderogen afnemen.

9. Agrariërs

Hoewel de meeste van onze plannen betrekking hebben op het terrein van de Oelemars en dus onder Texploza, de provincie Overijssel en de gemeente Losser vallen, zijn er enkele die raakvlakken hebben met gebieden die eigendom zijn van omwonende agrariërs. Uit eerdere gesprekken met de agrariërs is gebleken dat er een gemeenschappelijk belang is, nl. waarborgen van de rust in het gebied en het voorkomen van intensieve recreatievormen, die de waarde van het gebied zouden kunnen aantasten. Daarnaast zijn er plannen, o.a. bij De Welp die invloed kunnen hebben op de waterhuishouding van een aangrenzend perceel. Hierbij proberen we zo goed mogelijk, nadat we eerst met de eigenlijke grondeigenaar hebben overlegd om te kijken naar de haalbaarheid van de plannen en om goedkeuring te verkrijgen, daarna direct in contact te komen met de grondeigenaar van dat aanliggende perceel, voordat er ook maar enige actie gaat plaatsvinden. Plannen gaan pas verder als mogelijke benadeelden daarmee akkoord gaan of dat er zodanig maatregelen zijn genomen ter compensatie dat toestemming verkregen is.

Als het gaat om een natuurvriendelijkere manier van bedrijfsvoering is het duidelijk dat er sprake moet zijn van een win-winsituatie, waarbij zowel de agrariër als de natuur voordeel behaalt, bv. bij subsidieverwerving voor een natuurvriendelijk beheer.

Samenvattend komt het erop neer, dat onze projecten die raakvlakken hebben met de agrarische omgeving alleen in goed overleg van de grond kunnen komen.

Tot slot

Bureau Bijkerk heeft in 2006-2007 een toekomstvisie opgesteld voor het gebied Oelemars-Zandbergen. Op 3 december 2007 heeft de VWG tijdens een voorlichtingsavond met de gemeenteraad verder van gedachten gewisseld over deze visie. Aangezien er tussen de opgestelde Toekomstvisie van Bureau Bijkerk en die van de VWG geen wezenlijk grote verschillen zitten is er wat ons betreft geen bezwaar om tot directe uitvoering van die plannen, waarover al consensus bestaat en die qua effectiviteit hoog scoren, over te gaan, zoals bv. het verontdiepingsplan Oelemars.

Inmiddels zijn we zelf al met het via de VVV uitbrengen van een fietsroute begonnen met de versterking van de economische component. Aan een tweede, grensoverschrijdende route wordt gewerkt.

Hopelijk komen er binnenkort vanuit de gemeenteraad concrete voorstellen om met de Oelemars-Zandbergen aan de slag te gaan. Het gebied moet dan wel losgekoppeld worden van het Lutterzand. De problematiek van het Lutterzand mag niet de molensteen worden voor de Oelemars-Zandbergen.

Voor dit laatste gebied staan eigenlijk alle seinen op groen en hoeft er alleen maar een aanzet gegeven te worden, waarbij de VWG IVN-Losser graag met raad en daad wil meehelpen.

Nestkastverslag 2007

In het afgelopen verslagjaar hebben 21 soorten vogels gebruik gemaakt van onze nestkasten. Dit is één soort meer dan in 2006.

Dit jaar zat in een bosuilenkast weer een Steenmarter met 3 jongen. In 2 kerkuilenkasten zat een broedsel van de Holenduif en in 2 kasten een broedsel van de Bosuil.

De Grote Gele Kwikstaarten blijven het slecht doen, voor het eerst dit jaar geen derde broedsels. Bij een aantal bruggen in de gemeente Losser waar nestkasten hangen voor deze soort zijn picknickbanken geplaatst. Hier is niet gebroed of er zijn geen vervolglegsels geweest. Het is mogelijk dat de vogels de drukte minder plezierig vinden en daardoor deze plekken gaan mijden. Een andere oorzaak kan zijn dat door het succes van de afgelopen jaren de populatie zo is toegenomen dat er minder reden is om veel jongen te produceren.

De uilen hadden door het goede muizenjaar veel broedsels. Het aantal tweede broedsels van de Kerkuil was nog nooit zo groot als dit jaar. Helaas waren hiervan een aantal zonder succes.

De Spreeuw doet het al een aantal jaren slecht in onze kasten. Dit jaar voor het eerst geen tweede broedsels.

De Ringmus had wat meer broedsels. Op een plek werd er ook onder een brug in een nestkast van de Grote Gele Kwikstaart gebroed.

De Bonte Vliegenvanger had met 45 broedsels een goed jaar. Er was maar een broedsel dat mislukte. Ook werd er slechts één dood jong in de kasten aangetroffen. Heeft de Bonte Vliegenvanger in onze omgeving nog weinig last van de opwarming?

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	Tweede broedsels	Derde broedsels	Mislukt
Koolmees	772	735	728	93	0	0	4
Pimpelmees	434	394	392	44	0	0	1
Zwarte Mees	8	8	8	1	0	0	0
Glanskop	9	9	9	1	0	0	0
Bonte Vliegenvanger	279	265	264	45	0	0	1
Grauwe Vliegenvanger	8	8	8	2	0	0	0
Witte Kwikstaart	9	9	9	2	1	0	0
Grote Gele Kwikstaart	53	48	43	14	5	0	3
Zwarte Roodstaart	5	4	4	1	0	0	0
Huiszwaluw	77	74	67	35	10	0	3
Boomklever	54	53	51	9	0	0	0
Gierzwaluw	28	22	19	14	0	0	3
Winterkoning	9	9	9	2	0	0	0
Ringmus	25	25	25	6	3	0	0
Spreeuw	38	38	36	9	0	0	1
Holenduif	6	6	6	3	0	0	0
Kauw	12	12	12	3	0	0	0
Torenvalk	11	11	11	2	0	0	
Bosuil	13	13	13	6	0	0	0
Kerkuil	197	166	158	37	9	0	5
Steenuil	64	45	44	19	0	0	5
Steenmarter		3	3	Één worp	0	0	0
Totaal 2007	2111	1957	1919	347	28	0	26
Totaal 2006	1899	1631	1573	311	24	1	34
Totaal 2005	2126	1899	1841	346	25	4	29

Tabel 1: Totaal overzicht broedresultaten 2007

Duivelshof

Aantal nestkasten 98

Bezetting 75,5%

Soort	Ei	jong	Uit	Totaal broedsels	Tweede broedsels	Mislukt
Koolmees	280	280	280	36		2
Pimpelmees	74	74	74	8		
Zwarte Mees	8	8	8	1		
Glanskop	9	9	9	1		
Bonte Vliegenvanger	120	112	111	19		
Boomklever	27	26	26	4		
Kauw	8	8	8	2		
Bosuil	5	5	5	2		
Steenmarter		3	3			Één worp
Totaal	531	525	524	73		2

Tabel 2 Resultaten Duivelshof

Losserhof

Aantal nestkasten 138

Bezetting: 65,2

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	Tweede broedsels	Mislukt
Koolmees	324	297	297	35		1
Pimpelmees	202	169	169	20		1
Bonte Vliegenvanger	121	115	115	20		
Boomklever	14	14	12	3		
Ringmus	18	18	18	4	2	
Spreeuw	18	16	16	5		1
Holenduif	2	2	2	1		
Bosuil	4	4	4	2		
Totaal	703	635	633	90	2	3

Tabel 3 Resultaten Losserhof

Arboretum

Aantal nestkasten 60

Bezetting: 90%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	Tweede broedsels	Mislukt
Koolmees	168	158	151	22		1
Pimpelmees	158	151	149	16		
Bonte Vliegenvanger	38	38	38	6		1
Grauwe Vliegenvanger	8	8	8	2		
Boomklever	13	13	13	2		
Winterkoning	9	9	9	2		
Spreeuw	20	20	20	4		
Totaal	421	397	382	54		2

Tabel 4 Resultaten Arboretum

Torenvalk

Dit jaar 2 broedsels van deze kleine valk in onze nestkasten. Dat is één minder dan vorig jaar, maar wel met veel jongen.

Locatie	Ei	Jong	Uitgevlogen	Bijzonderheden
Lanjouw	5	5	5	
Oldenkamp	6	6	6	
Totaal	11	11	11	

Tabel 5 Resultaten Torenvalk

Steenuil

Dit jaar waren er 19 broedsels in onze kasten, dit zijn er 5 meer dan in 2006. Op enkel plaatsen werden nieuwe kasten bezet. Helaas mislukten er 5, allen in de eifase.

Naam / Plaats	Ei	Pull	Uitgevlogen	Bijzonderheden
Olde Riekerink. / De Lutte	2	0	0	Mislukt.
Schasfoort / Beuningen	3	0	0	Mislukt.
Groothuis / Lonneker	4	0	0	Mislukt
Loos / Losser	5	5	5	
Koop / De Lutte	2	2	2	
Luttinkhuis. / Losser	3	3	3	
Lutterstraat / Losser	3	3	3	
Wevers / Losser	4	0	0	Mislukt
Roerink / Glanerbrug	4	4	4	
Even / Losser	6	5	5	
Davina / Overdinkel	5	5	5	
Jansink / Overdinkel	3	3	2	
Olde Meierink / Overdinkel	3	3	3	
Brilhuis / Overdinkel	2	2	2	
Luijterink / Overdinkel	3	3	3	
Sessink / Overdinkel	2	2	2	
Smudde / Overdinkel	4	0	0	Mislukt
Visser / Overdinkel	4	3	3	
Reuvers/ Overdinkel	2	2	2	
Totaal	64	45	44	

Tabel 6 Resultaten Steenuil.

Kerkuil

Dit jaar zaten er maar liefst 29 paartjes in onze kasten, waarvan er 9 een tweede broedsel hadden. Het aantal jongen per broedsel was ook hoog, van de tweede broedsels mislukten er 4, op één plaats mislukte zowel het eerste en tweede broedsel.

Naam / Plaats	Ei	Jong	Uitgevlogen	Bijzonderheden
Haarhuis / Geesteren	6	6	6	
Haarhuis / Geesteren	3	0	0	2e broedsel, mislukt.
Oude Rengerink / Deurningen	6	6	6	
Oude Rengerink / Deurningen	6	6	6	2e broedsel
v.d. Engh / Oldenzaal	5	2	0	Mislukt.
v.d. Engh / Oldenzaal	2	0	0	2e broedsel, mislukt.
Austie / Beuningen	5	5	5	
Austie / Beuningen	5	5	5	2e broedsel.
Staatsbosbeheer / Beuningen	7	7	7	
Borghuis / De Lutte	8	2	2	
Oldekamp / De Lutte	7	7	7	

Naam / Plaats	Ei	Jong	Uitgevlogen	Bijzonderheden
Oldekamp / De Lutte	8	5	3	2e broedsel.
Reef / Oldenzaal / De Lutte	5	5	5	
Schothorst / De Lutte	4	4	4	
Vrijkotte / De Lutte	5	5	5	
Reimer / De Lutte	12	4	4	
Wonniger / De Lutte	6	6	6	
Loos / Losser	6	6	5	
Loos / Losser	6	0	0	2e broedsel, mislukt.
Snippert / Losser	6	6	6	
Snippert / Losser	3	3	0	2e broedsel, mislukt.
Kraesenberg / Losser	4	4	4	
Elferink / Losser	6	6	6	
Hobbelink / De Lutte	7	7	7	
Lucassen / Boekelo	5	5	5	
Lansink / Boekelo	4	4	4	
Lansink / Boekelo	2	2	2	2e broedsel
Brunninkreef / Enschede	4	4	4	
Gunneman / Enschede/	5	5	5	
Roerink / Enschede	5	5	5	
Nijlant / Overdinkel	2	2	2	
Ter Denge / Overdinkel	6	6	6	
Haarman / Overdinkel	6	6	6	
Haarman / Overdinkel	3	3	3	2e broedsel
Cromhof / Enschede	2	2	2	
Beun / Glanerbrug	4	4	4	
Hakenberg / Beuningen	5	5	5	Natuurmonumenten.
Zwerink / Losser	6	6	6	
Totaal	197	166	158	

Tabel 7 Resultaten Kerkuilen, **vetdruk is tweede broedsel.**

Grote Gele Kwikstaart

Locatie	1e broedsel			2 ^e broedsel			Totaal		
	Ei	Pull	Uit	Ei	Pull	Uit	Ei	Jong	Uit
Arnink	6	5	5				6	5	5
Arboretum	4	4	0				4	4	0
Kribbebrug	4	4	4	2	0	0	6	4	4
Schutmoatbrug	4	4	4	4	4	4	8	8	8
Stroothuizenbrug	5	5	5	4	4	4	9	9	9
Beuningerbrug	5	5	5	3	3	3	8	8	8
Schepersvonder	3	3	2				3	3	2
Nijland	3	3	3				3	3	3
Waterzuivering	4	4	4				4	4	4
Kampbrug				2	0	0	2	0	0
Totaal	38	37	32	15	11	11	53	48	43

Tabel 8 Resultaten Grote Gele Kwikstaart.

Opmerking: Eerste broedsel bij de Kampbrug zat niet in de nestkast.

Gierzwaluw

Dit jaar hebben 13 paartjes Gierzwaluwen gebroed in de nestkasten bij Polaroid. Van deze 13 paartjes hadden 10 een succesvol broedsel en konden er 18 jonge Gierzwaluwen uitvliegen. Bij 2 paartjes mislukte het broedsel al in de eifase en bij een ander paartje stierven de jonge vogels in het nest. De oorzaak van de sterfte van de jongen is waarschijnlijk het slechte weer geweest in de periode dat de meeste paartjes jongen hadden.

Bij het ringen van de jonge vogels worden ook biometrische gegevens als vleugellengte en gewicht genoteerd. Het gewicht van de vogels was dit jaar duidelijk lager dan in voorgaande jaren. Ook 2 oude vogels werden vermagerd en dood aangetroffen in een nestkast.

Het niet uitbroeden van de eieren in twee broedsels zal waarschijnlijk ook door het weer veroorzaakt zijn. Vogels die pas eind mei/begin juni zijn begonnen met broeden, kregen aan het einde van de broedperiode te maken met slecht weer met veel regen waardoor ze niet voldoende voedsel hebben kunnen verzamelen en daarom het broedsel in de steek hebben gelaten en elders het betere weer hebben opgezocht.

Naast de jonge vogel kon ook een oude vogel geringd worden en werden 4 geringde oude vogels gecontroleerd, deze waren respectievelijk gering in 2004 (1) 2005 (2) en 2006 (1).

Sinds de start van het nestkastenproject bij Polaroid zijn er inmiddels 257 jonge vogels uitgevlogen. Hoeveel er nog kans krijgen om uit te vliegen ligt natuurlijk helemaal aan de plannen met het gebouw, waaraan de kasten zijn opgehangen. Polaroid gaat n.l. in 2008 sluiten.

We zullen straks met de nieuwe eigenaar gaan overleggen hoe lang we nog gebruik kunnen maken van het gebouw. Wanneer er plannen zijn waardoor ons project moet stoppen zullen we voor het broedseizoen de kasten verwijderen, zodat de vogels niet tijdens het broeden in de problemen komen.

In een van de nestkasten bij Polaroid heeft ook een Zwarte Roodstaart een broedsel gehad.

In Losser werd ook een nestkast bezet waaruit minimaal 1 jong uit is gevlogen. In Overdinkel heeft geen broedsel in een nestkast plaatsgevonden, aangezien hier de nestkast was verwijderd.

Nestkastnr.	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Polaroid 1	3	3	2	
Polaroid 2	1	1	1	
Polaroid 3	3	3	3	
Polaroid 5	1	0	0	Ei niet uitgebroed.
Polaroid 7	1	1	1	Bij na controle oude vogel dood in kast.
Polaroid 8	1	1	1	
Polaroid 11	3	3	3	Bij nacontrole oude vogel dood in kast.
Polaroid 12	2	2	2	
Polaroid 15	2	2	2	
Polaroid 16	2	1	1	
Polaroid 17	2	2	2	
Polaroid 18	3	2	0	Jongen dood in kast
Polaroid 22	3	0	0	Eieren niet uitgebroed.
Losser/Wansing	1	1	1	Bij de controle jong al groot, mogelijk al een uit.
Totaal	28	22	19	

Tabel 9 Resultaten Gierzwaluw.

Huiszwaluw

Onderstaand een overzicht van de bezochte kwartblokken op de aanwezigheid van Huiszwaluwen. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten. De grootste kolonie met 70 nesten bevond zich dit jaar weer bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Ongeveer een derde deel van de in totaal 74 kunstnesten wordt door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De kolommen 2007 t/m 2003 geven het aantal bewoonde nesten inclusief de kunstnesten weer.

Op een van onze adressen in Losser troffen we Duits sprekende schilders aan. Op onze vraag of ze ook zwaluwnesten (Schwalben) tegengekomen waren, antwoordden ze ontkennend. Bleek dat ze even daarvoor een compleet huiszwaluwnest **wit** hadden mee geschilderd. De huiseigenaar had opdracht gegeven om de nesten te sparen.

Kwartblok	Plaats	Aantal kunst-nesten 2007	Bewoonde kunst-nesten 2007	2007	2006	2005	2004	2003
2931-4	Beuningen	0	0	4	15	35	26	27
2932-3	Beuningen	0	0	1	1	1	1	1
2932-4	Beuningen	20	14	66	73	80	95	48
2941-1	Rossum	3	0	0	0	1	4	4
2941-3	De Lutte	16	4	26	21	17	18	21
2941-4	De Lutte	19	3	58	50	41	34	28
2942-1	De Lutte	0	0	47	56	59	61	38
2942-3	De Lutte	0	0	86	112	105	100	75
2951-1	De Lutte	0	0	9	17	10	14	11
2951-2	De Lutte	0	0	25	36	33	26	21
2951-3	Lonneker	16	4	40	31	28	36	34
2951-4	Losser	0	0	8	5	16	12	0
2952-1	De Lutte	0	0	26	35	47	40	45
2952-3	Losser	0	0	2	1	0	0	0
3511-2	Losser	0	0	10	15	25	9	0
Totaal		74	25	408	468	498	476	353

Tabel 10 Aantal bewoonde nesten van de Huiszwaluw per kwartblok

Aantal Huiszwaluwkolonies

2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
48	50	53	47	41	43	46	35	38	31	31

Tabel 11 Aantal kolonies van de Huiszwaluw per jaar

Boerenzwaluw

Onderstaand een overzicht van de bezochte locaties op de aanwezigheid van Boerenzwaluwen. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten die aangetroffen zijn in de gebouwen, waar ook het huiszwaluwenonderzoek plaats vond.

Kwartblok	Plaats	2007	2006	2005	2004	2003	2002
2848-4	Oldenzaal	6	8	5	5	5	4
2931-4	Beuningen	13	12	14	17	2	9
2932-3	Beuningen	2	2	1			
2932-4	Beuningen	58	50	39	45	24	25
2941-1	Rossum	0	1				1
2941-3	De Lutte						
2941-4	De Lutte	82	67	69	44	31	21
2942-1	De Lutte	72	91	82	77	45	21
2942-3	De Lutte	88	75	69	53	45	52
2951-1	De Lutte	4		2			
2951-2	De Lutte	6	7	6		5	7
2951-3	Lonneker	21	21	23	20	14	12
2951-4	Losser	14	21	19	10	8	8
2952-1	De Lutte	7	4	3	6	5	2
2952-4	Losser	7	5	5			
Totaal		380	364	335	264	176	162

Tabel 12 Aantal bewoonde nesten van de Boerenzwaluw per kwartblok

Aantal locaties Boerenzwaluw.

2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
39	33	38	26	32	27	28	22	10	17

Tabel 13 Aantallen locaties van de Boerenzwaluw per jaar

Braakbalonderzoek 2005 en 2006

In 2006 zijn weer van diverse locaties braakballen naar Ger Snaak in Hardenberg gestuurd voor determinatie t.b.v. van het zoogdieronderzoek in Overijssel. Ook van 2005 zijn nog 3 partijtjes verstuurd naar Ger.

In deze braakballen zaten o.a. Waterspitsmuis, Veldspitsmuis en de Gewone bosspitsmuis. Bij de Bosspitsmuis kennen we twee soorten, de Gewone en de Tweékleurige. Soms kan er geen duidelijke determinatie plaatsvinden, dan worden ze genoteerd als Bosspitsmuis spec.

We hebben de laatste jaren veel braakballen aangeleverd uit ons werkgebied. Hierdoor is er al veel bekend over het voorkomen van de diverse soorten.

Het is op dit moment niet meer nodig om nieuwe partijen aan te leveren. In Twente is er op dit moment nog behoefte aan gegevens uit de omgeving ten oosten en noorden van Denekamp.

Namens Ger Snaak dank voor het verzamelen van de vele braakballen in de afgelopen jaren.

Soort/locatie	Haarhuis Geesteren 2005	Koetshuis Oldenzaal 2005	Beuningen Austie 2005	Beuningen Austie 2006	Benneker Overdinkel 2006	Hobbelink De Lutte 2006	Borghuis Oldenzaal 2006	Oude Rengerink Deurningen 2006	Vrijkotte De Lutte 2006	Veger Lonneker 2006	Kleissen Rossum 2006	Totaal
Veldmuis	18	27	19	22	31	6	13	31	60	16	11	254
Rosse woelmuis		2		1	2	3	2	1	6	5		22
Aardmuis	1	2	1	5		6	4		9	5	1	34
Bosmuis	2	2	1	8	24	6	9		21	8	3	84
Dwergmuis				1			1					2
Veldspitsmuis			1			2		2				5
Huisspitsmuis	1	2			6	1		2			1	13
Dwergspitsmuis			1	2		8	1		3			15
2 kl. Bosspitsmuis	15	2	5	7	16	45	15	8	29	23	1	166
Bosspitsmuis						5			1			6
Bosspitsmuis a/c					2				2	1		5
Waterspitsmuis								1	2			3
Vogel spec.					1							1
Woelrat									1			1
Mol											1	1
Totaal	37	37	28	46	82	82	45	45	134	58	18	612

Soort vet gedrukt is zeldzaam

RINGACTIVITEITEN

Geringde vogels

Op het Ringstation in Overdinkel werden 4945 vogels geringd, verdeeld over 55 verschillende soorten. Verder werden in nestkasten van onze vereniging ook nog eens 428 vogels van een ring voorzien. De eerste helft van het jaar bleven de vangsten op het Ringstation in Overdinkel duidelijk achter bij de verwachtingen, maar in de tweede jaarhelft en met name van augustus tot en met oktober waren de vangsten soms spectaculair. Oktober was de absolute recordmaand met 1411 geringde vogels. Zoals elke vogelaar graag een nieuwe vogelsoort ziet, hoopt een ringer een nieuwe soort te kunnen vangen en ringen, maar helaas dat gebeurde niet in 2007.

Van diverse vogelsoorten werden nog niet eerder in één jaar zoveel exemplaren geringd. De Zwartkop overtrof alle verwachtingen; 945 werden er geringd, waarvan 516 alleen al in de maand september. Ook Heggenmus met 585 en Roodborst met 333 exemplaren waren talrijker dan voorheen.

Halverwege september werd geëxperimenteerd om de Grote Gele Kwikstaart te vangen op de "open baan" met geluid. De proef slaagde, want 75 exemplaren werden er uiteindelijk gevangen en geringd.

Halverwege september bleek dat er net

als in 2005 weer een invasie van Koolmezen op komst was. De piek viel in de laatste helft van oktober met een dagmaximum van 101 Koolmezen op 26 oktober. Deze invasie bracht het jaartotaal van de geringde Koolmezen op 875 exemplaren. In het westen van Nederland en op de Waddeneilanden bleven de Koolmezen weg, maar daar waren het Pimpelmezen die massaal werden gevangen en geringd. Op het Ringstation in Overdinkel bleef het aantal Pimpels sterk achter bij de verwachtingen en bleven de aantallen steken op ruim 100 exemplaren in oktober en november. In oktober was er ook een influx van Zwarte Mezen, hoewel deze lang niet zo massaal was en er maar 17 gevangen en geringd werden in Overdinkel.

In de maanden april tot en met juli was de kraaienvangkooi in trek met de vangst van 326 Kauwen en 69 Roeken. Het was de laatste jaren niet meer gelukt zoveel van deze kraaiachtigen te ringen. Er waren ook enkele vogelsoorten die in 2007 in lagere aantallen werden geringd of zelfs helemaal niet. Zoals verwacht bleef het aantal Veldleeuweriken beperkt tot 11 exemplaren en scoorde de Graspieper voor het eerst een 0. Tegenvallend waren ook de Braamsluiper met 5, de Fitis met 11, de Tjiftjaf met 243, de Kleine Karekiet met 87, de Vink met 127, de Keep met 2, en de Groenling met 58 geringde exemplaren. De vele neerslag en soms harde wind in juli was de oorzaak van een minder succesvol broedseizoen van de Kleine Karekiet. De slechte broedresultaten van de Kleine Karekieten waren ook duidelijk merkbaar bij de vangsten, want er werden veel meer adulte exemplaren gevangen dan juvenielen.

Soort	Ringstation	Nestkasten/Elders	Totaal
Sperwer	20		20
Torenavalk		11	11
Houtduif	16		16
Kerkuil		119	119
Steenuil		30	30
Bosuil		14	14
Gierzwaluw		20	20
IJsvogel	1		1
Groene Specht	5		5
Grote Bonte Specht	5		5
Kleine Bonte Specht	2		2
Veldleeuwerik	11		11
Oeverzwaluw	1		1
Boerenzwaluw	22		22
Boompieper	3		3
Grote Gele Kwikstaart	75	27	102
Witte Kwikstaart	6	5	11
Winterkoning	48		48
Heggenmus	585		585
Roodborst	333		333
Gekraagde Roodstaart	15		15
Merel	142		142
Kramsvogel	21		21
Zanglijster	60		60
Koperwiek	26		26
Sprinkhaanzanger	11		11
Bosrietzanger	9		9
Kleine Karekiet	87	3	90
Braamsluiper	5		5
Grasmus	19		19
Tuinfluit	77		77
Zwartkop	945		945
Tjiftjaf	243		243
Fitis	11		11
Goudhaan	42		42
Vuurgoudhaan	8		8
Grauwe Vliegenvanger	1		1
Bonte Vliegenvanger		155	155
Staartmees	61		61
Glanskop	10	9	19
Matkop	5		5
Zwarte Mees	17		17
Pimpelmees	334		334
Koolmees	875		875
Boomklever		35	35
Boomkruiper	9		9
Gaai	2		2
Ekster	1		1
Kauw	326		326
Roek	69		69
Zwarte Kraai	4		4
Huisemus	68		68
Ringmus	111		111
Vink	127		127
Keep	2		2
Groenling	58		58
Barmsijs spec.	1		1
Grote Barmsijs	3		3
Kleine Barmsijs	2		2
Goudvink	1		1
Geelgors	1		1
Rietgors	1		1
Totaal	4945	428	5373

Eigen terugvangsten

Het aantal vogels dat reeds eerder op het Ringstation was geringd en werd teruggevangen in Overdinkel bedroeg 1113 exemplaren. Natuurlijk was de Koolmees met 326 exemplaren in dit invasiejaar hier debet aan. Ook Kauwen kwamen regelmatig terug in de kraaienvangkooi, waaronder ook de oudste teruggevangen vogel uit 1993. Een Pimpelmees, die geringd was in 1999 werd in de eerste jaarhelft van 2007 nog 3 maal teruggevangen.

Soort	1993	1996	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totaal
Sperwer					1	1			1	1		4
Houtduif				1	1				1			3
Groene Specht										2	2	4
Grote B. Specht									1	2		3
Kleine B. specht									1		1	2
Winterkoning									2	4	12	18
Heggenmus								1	2	17	43	63
Roodborst									1	33	31	65
Merel						4	2	4	7	39	95	151
Zanglijster								3		2	1	6
Kleine Karekiet										3		3
Zwartkop											4	4
Tjiftjaf										9	6	15
Goudhaan										2	8	10
Staartmees										3	11	14
Glanskop										1	2	3
Pimpel			3				1	7	5	56	99	171
Koolmees				1		1	1	12	15	28	268	326
Boomkruiper						1	1				3	5
Kauw	1	1				2				7	86	97
Zwarte Kraai											1	1
Huisemus							1	1	3	8	9	22
Ringmus										3	30	33
Vink						3	5	7	14	23	28	80
Groenling									1	5	4	10
Totaal	1	1	3	2	2	12	11	35	54	248	744	1113

Vreemde terugvangsten

Vogels die elders zijn geringd door andere ringers genieten extra aandacht van de ringers. Het terugvangen van geringde vogels is immers een belangrijke doelstelling. In 2007 hing een Kleine Karekiet en een Koolmees die elders in Nederland waren geringd in de mistnetten op het ringstation in Overdinkel. Het aantal vogels met een ring van een buitenlandse Ringcentrale dat werd gevangen bedroeg 7. Er werden 1 Kleine Karekiet, 1 Tjiftjaf en 2 Zwartkoppen gevangen met een ring van de Ringcentrale uit België, 1 Koolmees met een ring van de Ringcentrale Helgoland in Duitsland, 1 Pimpelmees met een ring van de Ringcentrale uit

Litouwen en als klapper 1 Koolmees met een ring van de Ringcentrale in Rusland.

Terugmeldingen

Van het vogeltrekstation in Heteren werden 51 terugmeldingen ontvangen; 14 maal werd een vogel die geringd was in Overdinkel uit het buitenland teruggemeld en 9 maal werd een terugmelding ontvangen van een vogel met een ring van een buitenlandse Ringcentrale. Opmerkelijke terugmeldingen werden er ontvangen van:

Steenuil Arnhem 3522670. Het bijzondere van deze teruggemelde Steenuil is dat deze vogel al 9 jaar oud is en de laatste jaren steeds gecontroleerd wordt in dezelfde steenuilenkast. Het broedsucces van Steenuilen lijkt met het ouder worden sterk te verminderen. De laatste jaren bracht deze Steenuil geen pullen groot.

Kerkuil Arnhem 5318195. Na het zelfstandig worden gaan Kerkuilen op zoek naar een eigen plek, waarbij ze geen voorkeur hebben voor een bepaalde richting. Hoge bergruggen of grote wateroppervlakten vormen echter een barrière en worden zelden overvlogen. Deze Kerkuil liet zich niet weerhouden en stak de Waddenzee over om uiteindelijk na 164 km op Terschelling neer te strijken.

Heggenmus Arnhem AK83657. De Heggenmus is bij ons hoofdzakelijk standvogel, maar in voor- en najaar trekken er veel door, gezien de grote aantallen die vooral in september worden gevangen. Deze terugmelding van een Heggenmus uit Denemarken bevestigt dat het vooral Scandinavische Heggenmussen zijn die bij ons doortrekken.

Merel Arnhem L230937. Deze Merel werd geringd op 4 november 2005 op het Ringstation in Overdinkel en was hier een van de vele overwinteraars afkomstig uit het Noordoosten. Ruim een jaar later werd de Merel teruggemeld uit Letland.

Kramsvogel Arnhem L145709. Op 4 februari 2001 werd deze Kramsvogel geringd op het Ringstation in Overdinkel; Kramsvogels beginnen dan alweer aan de terugtrek naar hun broedgebieden. Tijdens de winter van 2004-2005 was deze zelfde Kramsvogel ver afgezakt tot in Frankrijk waar hij tijdens de overwintering werd geschoten.

Koperwiek Arnhem H163973. Ook Koperwieken overwinteren tot ver in Zuid-Europa. Tijdens deze overwintering worden er vele geschoten, zoals deze Koperwiek die tijdens de trek in oktober was geringd in Overdinkel en bijna 3 maanden later in de buurt van Marseille door de Fransen werd "bemachtigd".

Tuinfluitter Arnhem V326900. Op 23 augustus 2007 geringd in Overdinkel werd deze Tuinfluitter al 1 dag later weer gevangen en gecontroleerd in Belgisch Limburg. De afstand die deze Tuinfluitter in de nacht had overbrugd was niet ver en bedroeg maar 154 km.

Zwartkop Praha TC32335. Het vangen van een Zwartkop met een ring van de Belgische Ringcentrale begint al een beetje gewoon te worden. Toen op 30 augustus 2005 echter een Zwartkop werd gevangen met een ring van de Tsjechische Ringcentrale in Praag was de verrassing groot. Was deze Zwartkop misschien op weg naar Engeland? Tegenwoordig overwinteren er immers al Zwartkoppen uit Scandinavië en Duitsland in Engeland waar het voedselaanbod groot is en de winters steeds milder worden.

Koolmees Hiddensee PC15618. Tijdens de invasie van Koolmezen in het najaar van 2005 werd een Koolmees gevangen met een ring van de Duitse Ringcentrale Hiddensee. Deze Koolmees had volgens de terugmelding in 44 dagen "slechts" 392 km afgelegd. Dat is niet ver voor een dagtrekker, maar Koolmezen kunnen op voedselrijke plekken enkele dagen blijven "hangen". Deze Koolmees bleef zelfs nog 2 weken "hangen" op het Ringstation en werd daar nog 2 maal teruggevangen.

Roek Arnhem 5318429. In de maanden mei en juni van 2007 werden er 69 Roeken geringd in Overdinkel. Een eerstejaars Roek werd al 5 maanden later bij Zevenaar geschoten en teruggemeld als Zwarte Kraai. Het verschil tussen een jonge Roek en jonge Zwarte Kraai in de vlucht is voor menig vogelaar al moeilijk en zeker voor menig schutter.

Sijs Praha TC17746. Na eerdere vangsten van Sijzen die waren geringd in Noorwegen, Engeland en België, hing er eind maart 2005 een Sijs in het mistnet in Overdinkel met een Tsjechische ring. Het bevestigt dat Sijzen geen vaste overwinteringgebieden hebben, maar in het winterhalfjaar onregelmatig rondzwerfen.

Grote Barmsijs Arnhem AK83421. Tijdens de invasie van de Grote Barmsijzen eind 2005-begin 2006 werden 245 exemplaren geringd op het Ringstation in Overdinkel. Een van deze Grote Barmsijzen werd in april 2006 teruggevangen op Rügen, het Duitse eiland in de Oostzee, toen dit prachtige vogeltje weer op de terugtocht was naar zijn broedgebied, dat vermoedelijk nog veel verder weg lag.

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND TIJD	BIJZONDERHEDEN
Torenvalk Arnhem 3601076	28-07-2003 Ringst. Overdinkel	14-08-2007 Sinderen	50 km 1478 dg	Dood, verdrinken
Houtduif Arnhem 5396462	30-10-2006 Ringst. Overdinkel	22-04-2007 Berge Duitsland	393 km 174 dg	Dood, gepakt door roofvogel
Bosuil Arnhem 6115460	04-04-2007 Oldenzaal	02-07-2007 A1 Deurningen	1 km 89 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Bosuil Arnhem 6135058	22-05-2007 Rossum	04-09-2007 Rossum	3 km 105 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Bosuil Arnhem 5135060	22-05-2007 Rossum	24-06-2007 Oldenzaal	4 km 33 dg	Dood, onbekend hoe lang
Steenuil Arnhem 3522670	20-05-1999 Losser	22-05-2007 De Lutte	7 km 2924 dg	Levend in nestkast met broedsel
Steenuil Arnhem 3530455	11-05-2000 Overdinkel	23-05-2007 Overdinkel	0 km 2568 dg	Levend in nestkast met broedsel
Steenuil Arnhem 3601255	05-07-2007 Oldenzaal	19-07-2007 Weerselo	7 km 44 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Kerkuil Arnhem 5318195	31-05-2005 De Lutte	25-04-2007 Hoorn Terschelling	164 km 694 dg	Dood
Kerkuil Arnhem 5318252	07-06-2005 Losser	13-03-2006 Aalten	48 km 279 dg	Dood, tegen een gebouw gevlogen
Kerkuil Arnhem 5318286	15-06-2005 De Lutte	12-03-2007 Varsen N340	48 km 635 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Kerkuil Arnhem 5318328	13-06-2006 De Lutte Tankenberg	30-06-2007 Bippen Duitsland	61 km 382 dg	Dood, langer dan één week
Kerkuil Arnhem 5318382	27-06-2006 Overdinkel	14-10-2007 Zwolle	68 km 474 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Kerkuil Arnhem 5396635	29-08-2006 De Lutte	25-01-2007 Enschede A-35	14 km 149 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Kerkuil Arnhem 5402960	30-05-2007 De Lutte	06-09-2007 De Lutte	4 km 99 dg	Dood, langer dan één week
Kerkuil Arnhem 5402968	30-05-2007 Geesteren	29-06-2007 Geesteren	1 km 30 dg	Dood, verkeersslachtoffer
Kerkuil Arnhem 5402975	04-06-2007 De Lutte	08-09-2007 De Lutte	0 km 96 dg	Dood in nestkast
Kerkuil Arnhem 5402977	04-06-2007 De Lutte	08-09-2007 De Lutte	0 km 96 dg	Dood in nestkast
Kerkuil Arnhem 5405408	21-06-2007 De Lutte	24-11-2007 Agelo	12 km 156 dg	Dood, korter dan één week.
Heggenmus Arnhem AK82820	02-10-2005 Ringst. Overdinkel	26-06-2006 Staphorst	68 km 267 dg	Dood, gepakt door een roofvogel
Heggenmus Arnhem AK83657	23-03-2006 Ringst. Overdinkel	12-06-2006 Odis Jylland Denemarken	386 km 81 dg	Dood, raamslachtoffer
Merel Arnhem L230937	04-11-2005 Ringst. Overdinkel	29-01-2007 Durbe, Letland	1165 km 451 dg	Dood, korter dan één week
Kramsvogel Arnhem L145709	04-02-2001 Ringst. Overdinkel	16-01-2005 Die Drome Frankrijk	841 km 1442 dg	Dood, waarschijnlijk geschoten
Koperwiek Arnhem H163973	20-10-2003 Ringst. Overdinkel	10-01-2004 Nezignan-Léveque Frankrijk	1016 km 82 dg	Dood, geschoten

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND TIJD	BIJZONDERHEDEN
Kleine Karekiet Arnhem AL91305	13-08-2006 Weert	02-08-2007 Ringst. Overdinkel	147 km 354 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Kleine Karekiet Arnhem AL91305	13-08-2006 Weert	10-08-2007 Ringst. Overdinkel	147 km 362 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Kleine Karekiet Bruxelles9765703	26-08-2006 Munsterbilzen België	05-09-2007 Ringst. Overdinkel	182 km 375 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Praha TC32335	30-08-2005 Hlubocepy Tsjechië	19-09-2005 Ringst. Overdinkel	568 km 20 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Arnhem V313586	06-09-2006 Ringst. Overdinkel	22-09-2006 Wilskerke België	311 km 16 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Arnhem V313838	21-09-2006 Ringst. Overdinkel	29-09-2006 Bellem België	274 km 8 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Bruxelles9696678	07-09-2006 Heuseux België	18-07-2007 Ringst. Overdinkel	196 km 223 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Bruxelles10122163	14-10-2006 Blauberg België	06-09-2007 Ringst. Overdinkel	195 km 327 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Arnhem V326168	11-10-2006 Ringst. Overdinkel	30-04-2007 Helgoland Duitsland	223 km 201 dg	Dood, gepakt door roofvogel
Zwartkop Arnhem V343103	03-09-2007 Ringst. Overdinkel	08-09-2007 Watermael België	241 km 5 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Zwartkop Arnhem V343594	23-09-2007 Ringst. Overdinkel	04-10-2007 Herne, België	265 km 11 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Tuinfluitier Arnhem V326900	23-08-2007 Ringst. Overdinkel	24-08-2007 Bocholt België	154 km 1 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Tjiftjaf Bruxelles SV3809	30-09-2004 Uebersyren Luxemburg	31-03-2005 Ringst. Overdinkel	293 km 182 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Tjiftjaf Bruxelles AE7913	22-09-2006 Piringen België	27-04-2007 Ringst. Overdinkel	195 km 217 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
B. Vliegenvanger Arnhem AK01959	01-06-2005 Duivelshof De Lutte	10-05-2007 Duivelshof De Lutte	0 km 708 dg	Levend in nestkast met broedsel
B. Vliegenvanger Arnhem AK01993	02-06-2005 Losserhof Losser	30-05-2007 Losserhof Losser	0 km 727 dg	Levend in nestkast met broedsel
B. Vliegenvanger Arnhem AK02008	30-05-2005 Volthe	03-05-2007 Duivelshof De Lutte	9 km 703 dg	Levend in nestkast met broedsel
B. Vliegenvanger Arnhem AL59042	22-05-2006 Duivelshof De Lutte	10-05-2007 Duivelshof De Lutte	0 km 353 dg	Levend in nestkast met broedsel
Pimpelmees Paris 4890332	17-10-2005 Dune Marchand Frankrijk	20-03-2006 Ringst. Overdinkel	339 km 154 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Koolmees Hiddensee PC15618	21-09-2005 Dranse Brandenburg Duitsland	4/7/18-11-2005 Ringst. Overdinkel	394 km 44/47/58 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd/ 3 keer gevangen
Koolmees Arnhem V265571	28-10-2005 Ringst. Overdinkel	04-02-2006 Oude Waal Herwen	76 km 99 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Kauw Arnhem 3490118	23-08-1993 Ringst. Overdinkel	05-05-2007 De Lutte	11 km 5003 dg	Dood, geschoten
Roek Arnhem 5318429	07-06-2007 Ringst. Overdinkel	22-10-2007 Zevenaar	70 km 137 dg	Dood, geschoten
Sijs Praha TC17746	28-03-2005 Zelezny Brod Tsjechië	12-04-2006 Ringst. Overdinkel	597 km 380 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
Sijs Arnhem AK83876	09-04-2006 Ringst. Overdinkel	26-12-2006 Munkedal Zweden	753 km 261 dg	Dood, geschoten
Grote Barmsijs Arnhem AK83421	11-12-2005 Ringst. Overdinkel	10/15-12-2006 Schmachter See; Rügen Duitsland	499 km 120/125 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd/ 2 keer gevangen
Geelgors Arnhem V279629	02-03-2006 Ringst. Overdinkel	14-07-2007 Oelemars Losser	4 km 499 dg	Levend, ring afgelezen

De Losserse Ooievaars in 2007

Eind 2006 was Dirk (1301) al weer op tijd terug op het nest aan de Schoklandweg. Al op 9 december werd de Ooievaar weer waargenomen. De winter van 2006/2007 was erg mild en het was daarom geen probleem voor Dirk om aan voldoende voedsel te komen. Van Ooievaar Dirk weten we inmiddels dat hij niet echt op trek gaat. Hij zwerft een beetje rond langs zijn eigen adresjes, waaronder het Ooievaarsstation in Gorssel en is eigenlijk altijd erg vroeg weer terug op de bekende stek in Losser. Er zijn in Nederland wel meer Ooievaars die overwinteren. Jaarlijks vind er in januari dan ook een landelijke telling plaats waar alle overwinterende Ooievaars geregistreerd worden. Ook in de Rieselfelder bij Münster zijn Ooievaars in de winter geen zeldzaamheid meer. Anders is het gesteld met Aramis (3335), van deze Ooievaar is bekend dat ze tenminste tweemaal naar het uiterste zuiden van Spanje is gevlogen en eenmaal in de buurt van Bremen is gezien.

Op 13 februari was ook Aramis weer terug op het nest aan de Dinkel. Zoals ieder jaar wordt er door de Ooievaars direct begonnen met het opknappen van het nest. Hoewel vorig jaar leden van de vogelwerkgroep het nest nog volledig gerenoveerd hadden, mankeerde er in de ogen van de Ooievaars wel wat aan. Tijdens de woningdecoratie werd er door de vogels ook al gepaard en vanaf 31 maart werd er begonnen met broeden.

Tijdens het broeden in april werd het nest verscheidene keren bezocht door vreemde Ooievaars. Deze zijn allemaal met zachte hand door Dirk van het erf af gebracht. Zaterdag 28 april was het duidelijk dat er jonge Ooievaars in het nest zaten. Tijdens het uitbraken van voer in het nest door de ouders, werden er twee kleine snaveltjes gezien. Op 22 mei werden er langs de Lossersedijk, ten noorden van de snelweg, 5 Ooievaars waargenomen. Het ging hier zeer waarschijnlijk om een groep niet-broedvogels, die gezamenlijk rondzwierven.

In dezelfde periode werd er onder het nest aan de Schoklandweg een dood jong gevonden. Het bleek hier te gaan om een derde jong. De eerste twee jongen deden het prima en groeiden als kool. Op zaterdag 9 juni hebben leden van de vogelwerkgroep Losser met een door de gemeente Losser beschikbaar gestelde hoogwerker, de jonge Ooievaars van het dak gehaald.

De vogels waren al behoorlijk groot en zagen er gezond uit. Tijdens het ringen hebben ze ook hun namen gekregen.

De grootste vogel kreeg de naam Adebar en het ringnummer 8401. Adebar betekent in het Fries en in het Duits: Ooievaar. De iets kleinere vogel, maar nog steeds een flinke mouter, kreeg de naam Pelargos en het ringnummer 8402. Pelargos is het Griekse woord voor Ooievaar. Aangezien 2007 een oneven jaar was, zijn de vogels aan het linkerbeen geringd.

Op 10 juli hebben de jongen voor de eerste keer het nest verlaten. In de weken daarna hebben ze samen met hun ouders veel tijd doorgebracht in de weilanden langs de Dinkel. Een maand later, op 12 augustus, zijn de jonge Ooievaars met onbekende bestemming vertrokken. Dat dit de tijd is waarop veel Ooievaars op trek gaan werd twee weken later duidelijk toen op 23 augustus een groep van 83 Ooievaars de telpost Oelemars passeerde. Eind augustus is ook Aramis vertrokken. Dirk scharrelde nog tot in de eerste week van september een beetje in de omgeving rond en hield het toen wel voor gezien. Het was weer rustig op het dak aan de Schoklandweg en het duurde dan ook niet lang of het gras stond bijna een halve meter hoog in het nest.

Dirk was blijkbaar snel uitgekeken op zijn andere adresjes, want op 28 november stond hij al weer in de tuin aan de Schoklandweg. De tweede helft van december werd het nog even behoorlijk koud, met ruim 5 graden onder nul, zodat er af en toe toch een beetje bijgevoerd moest worden, omdat er in het bevroren grond niets te vinden was. Hopelijk wordt de winter 2007/2008 niet te streng.

Midwintertelling watervogels 2007

Telling

De telling gebeurt in het kader van de jaarlijkse midwintertelling van watervogels, die in het gehele land in het weekeinde in het midden van januari wordt gehouden. Deze tellingen zijn een onderdeel van de International Waterfowl Census die door Wetlands International (WI) wordt georganiseerd. De bedoeling van de tellingen is het volgen van de aantalontwikkelingen en populatiegroottes van watervogels. De gegevens worden o.a. gebruikt bij de identificatie van (potentiële) Ramsargebieden en voor gebieden die gerangschikt kunnen worden onder de EU Vogelrichtlijn (*Voslamber, Van Winden, Van Roomen 2000*).

In Twente is slechts één monitoringgebied voor watervogels aanwezig en dat is het gebied van de Engbertsdijkvenen. De Regge, Dinkel en Oelemars en andere waterpartijen zijn dus van secundaire betekenis, maar leveren behoorlijk wat regionaal belangrijke gegevens op. Jaarlijks wordt door SOVON verslag gedaan van het landelijk onderzoek en staan onze gegevens als kleine stipjes op de verspreidingskaartjes.

Weer

De tellingen vonden dit jaar plaats op zaterdagmorgen 13 januari 2007. De weersomstandigheden waren redelijk gunstig. Het was geheel bewolkt met een matige zuidwestenwind en een temperatuur rond de 12 graden. Af en toe brak de zon heel even door, maar tegen het einde van de telling betrok het en viel er hier en daar een spat regen. Alle wateren waren ijsvrij. De waterstand was hoog en de Dinkel was ver buiten zijn oevers getreden, hetgeen de telling daar in ernstige mate bemoeilijkte.

Resultaten

De resultaten van de tellingen staan in onderstaande tabel. Het betreft uitsluitend ter plaatse aanwezige vogels op of bij het water. Invallende en afvliegende vogels zijn ook meegeteld.

Soort/locatie	Dinkel Grens- Zoeker- brug	Dinkel Zoeker- brug- Hoofdstr.	Dinkel Hoofdstr. Bossinkbrug	Oelemars	Oml. kanaal- Punt- beek	Bewwers- kamp	Totaal
Dodaars	1				4		5
Fuut				3	7	1	11
Wilde Eend		33	7	608	28		676
Kuifeend				10	32	5	47
Krakeend				10			10
Wintertaling		2		4			6
Tafeleend				2			2
Smient				18			18
Brandgans				2			2
Grauwe Gans				2	6		8
Grote Zaagbek					2		2
Nijlgans		3			5		8
Meekoet				5	31	15	51
Waterhoen	1	2	1		1		5
Aalscholver		1		7	13	7	28
Blauwe Reiger		5			7		12
Kokmeeuw	208		410	12			630
Ooievaar			1				1
Grote Gele Kwikstaart			1				1
Kievit					180		180
Totaal	210	46	420	683	316	28	1703

De Oelemars in 2007

Ligging

De Oelemars is een zandafgraving ten zuidoosten van Losser, pal tegen de grens met Duitsland ter hoogte van klooster Bardel. De zandafgraving is omringd door open weiden en akkers, een zanddepot en lage begroeiing, met aan de randen hier en daar riet en lisdodde. Het gebied van de Oelemars wordt begrensd door de Ravenhorsterweg, de Grensweg en de Drielandweg.

Werkzaamheden

Dit jaar heeft de vogelwerkgroep op de Oelemars de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Voor- en najaarstrek telling

Afwerken oeverwaluwwal met zand en schoonmaken nestgangen

BMP A Oelemars/Zandbergen

Vlinder- en libelleninventarisaties

Soortenaantal

Vanaf 1983 zijn er tot nu toe 231 vogelsoorten geregistreerd, waarbij ook broedvogels van exotische herkomst als Fazant, Nijlgans, Carolina-eend en Mandarijneend meegeteld worden. Dit jaar werd een record aantal soorten vastgesteld. Wellicht dat het volgen van voor- en najaarstrek tot het bijzondere resultaat van 179 waargenomen soorten in één jaar tijd heeft geleid.

Jaarlijkse soortenaantallen

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
136	167	161	166	172	172	176	179

Broedvogels

Het overzicht van de broedvogels op de Oelemars/Zandbergen is elders in dit jaarverslag opgenomen.

Soortenlijst

De Oelemarslijst werd dit jaar uitgebreid met vier soorten, zodat de teller eindigde op 231:

228 Fluits
229 Griel
230 Middelste Bonte Specht
231 Zwarte Zee-eend

Bijzondere soorten

Uit de lijst van 179 vogelsoorten van dit jaar zijn er enkele uitgelicht en hebben we het aantal waargenomen exemplaren vermeld. De meeste gegevens komen van Telpost Oelemars.

Soort	Aantal	Soort	Aantal	Soort	Aantal
Geoorde Fuut	1	Bruine Kiekendief	20	Zwartkopmeeuw	3
Grote Zilverreiger	25	Blauwe Kiekendief	3	Pontische Meeuw	1
Ooievaar	101	Grauwe Kiekendief	2	Grote Mantelmeeuw	1
Kleine Zwaan	24	Kwartel	1	Dwergmeeuw	1
Wilde Zwaan	6	Kraanvogel	506	Visdief	5
Bergeend	7	Griel	1	Zwarte Stern	7
Casarca	3	Bontbekplevier	4	Velduil	1
Zomertaling	7	Zilverplevier	2	Middelste Bonte Specht	1
Bahamapijlstaart	5	Morinelplevier	1	Boomleeuwerik	64
Krooneend	3	Goudplevier	11	Duinpieper	2
Zwarte Zee-eend	8	Kanoet	1	Waterpieper	25
Grote Zee-eend	4	Drieteenstrandloper	1	Beflijster	2
Brilduiker	5	Bonte Strandloper	11	Rietzanger	1
Grote Zaagbek	6	Temmincks Strandloper	2	Sprinkhaanzanger	1
Middelste Zaagbek	1	Bosruiter	6	Fluits	1
Visarend	12	Witgat	86	Klapekster	1
Rode Wouw	11	Zwarte Ruiter	1	Grote Barmsijs	14

Soort	Aantal	Soort	Aantal	Soort	Aantal
Zwarte Wouw	3	Groenpootruiter	39	Kleine Barmsijs	2
Wespendief	22	Rosse Grutto	1	Barmsijs spec.	62
Slechtvalk	6	Regenwulp	2		
Smelleken	5	Kemphaan	6		

Tot slot

Aan bovenstaande lijsten is te zien dat een bezoek aan de Oelemars zeker de moeite waard is. Hoewel er ook momenten zijn dat er wat minder vogels zijn, is het meestal wel raak.

Door frequent ingrijpen door de politie en jachtopzieners kon dit jaar de grootste overlast worden beperkt. Zeker vergeleken met het rampjaar 2006, toen er veel overlast was van hangjongeren en vissers en er veelvuldig vandalisme werd geconstateerd. Nu kan worden geconcludeerd dat de intensieve controle van politie en jachtopzieners zeker geholpen heeft de rust in het gebied te normaliseren.

Onze toekomstvisie Oelemars-Zandbergen en de Zienswijze recreatie Zandbergen zijn ingebracht bij Bureau Bijkerk. Op 3 december heeft de gemeenteraad van Losser zich met de participanten onderhouden over de door Bureau Bijkerk ontwikkelde toekomstvisie van dit gebied. Wat ons betreft kan er morgen worden begonnen met de uitvoeringsfase.

Telpost Oelemars 2007

Inleiding

Het met prepensioen gaan van een van de tellers heeft een positief resultaat gehad op het aantal teluren op de telpost. Zowel in het voorjaar als in het najaar zijn de aantallen geïnvesteerde uren aanzienlijk toegenomen, zodat het aantal waargenomen soorten is gestegen.

Ligging

Telpost Oelemars ligt midden in het cultuurland. De post ligt in zeer open gebied met een uitstekend uitzicht rondom. De post ligt temidden van maïsakkers en weilanden op de verharde toegangsweg tot het zanddepot aan de oever van een zandwinningplas. Er zijn veel afrasteringen tussen de percelen. De weg is afgesloten voor het publiek. De telpost heeft afgezien van het water van de zandwinningplas en een klein slikveld geen bijzondere factoren die tot microstuwing kunnen leiden en is vergelijkbaar met iedere andere plaats in het Twentse boerenlandschap.

Een panoramafoto van de telpost (360 graden) is te vinden op www.oelemars.com onder de knop trektelling.

Voorjaarstrek

De resultaten

Er is geteld van 15 januari t/m 19 mei 2007. Er zijn 58 tellingen uitgevoerd, soms lang soms kort, afhankelijk van de weersgesteldheid en de temperatuur. Tijdens de tellingen hadden we dit jaar weinig belemmerende weersfactoren:

Neerslag	4 tellingen
Gedeeltelijk dichte mist	7 tellingen
Westelijke wind 4 Bft of meer	8 tellingen

Er zijn dit voorjaar meer uren veldwerk verricht dan in de voorgaande jaren. Dit heeft echter niet geleid tot hogere aantallen. Bij vergelijking valt op dat 2006 toch wel een uitzonderlijk goed voorjaar is geweest voor de voorjaarstrek. Dit jaar kon wel weer het aantal van 105 soorten worden genoteerd evenals in 2006, maar er waren wel duizenden vogels minder.

Bijzondere soorten en aantallen

Als we kijken naar opmerkelijke soorten gedurende de voorjaarstrek over de Oelemars vallen de volgende soorten op: Grote Zilverreiger, Zwarte Wouw, Rode Wouw, Grauwe Kiekendief, Smelleken, Visarend en Kraanvogel. Deze behoren alle tot het Bijzondere Soortenproject Niet-broedvogels van SOVON. Deze zeldzame soorten worden landelijk geregistreerd teneinde een goed beeld van het voorkomen en de verspreiding over Nederland te verkrijgen.

Regionale schaarse soorten waren: Ooievaar, Kleine en Wilde Zwaan, Brandgans, Grote Canadese Gans, Bergeend, Pijlstaart, Brilduiker, Grote Zaagbek, Wespandief, Bruine Kiekendief, Boomvalk, Kleine Plevier, Goudplevier, Watersnip, Grutto, Zwarte Ruit, Groenpootruiter, Bosruiter, Witgat, Oeverloper, Kleine Mantelmeeuw, Zwarte Specht, Boomleeuwerik, Waterpieper, Grote Gele Kwikstaart, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Wielewaal, Barmsijs en Kruisbek.

Het meest spectaculair was echter het overvliegen van een groepje van vier Grote Zee-eenden. Deze groep was al een dag eerder op de Oelemars gesignaleerd, maar op de volgende ochtend tijdens de telling waren ze niet meer aanwezig. Halverwege de telling kwamen ze van ver in het zuidwesten aanvliegen en vlogen strak door pal over de hoofden van de verbaasde tellers.

Enkele dagtotalen zijn eveneens vermeldenswaardig:

Datum	Soort	Aantal
15-1	Wilde Zwaan	5
15-1	Toendrarietgans	427
17-2	Wintertaling	30
04-3	Buizerd	69
27-3	Kraanvogel	200
28-3	Grote Zilverreiger	9
28-3	Blauwe Reiger	29

Datum	Soort	Aantal
29-3	Kraanvogel	219
29-3	Kokmeeuw	1467
01-4	Grote Zee-eend	4
04-4	Stormmeeuw	130
14-4	Graspieper	1593
15-4	Boomvalk	4

Vooral 28 maart was een topdag in de voorjaars trek. In 5 uur trokken 6899 vogels over de telpost. Tussen 25 maart en 7 april is ook enkele keren 's avonds geteld. Het bleek dat in die periode tegen de avond grote aantallen meeuwen (Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw) zeer hoog in noordoostelijke richting vlogen. Ook werden op die manier de enorme aantallen Kraanvogels waargenomen.

Bij telpost Oelemars hebben dit voorjaar in totaal 26 tellers hun bijdrage geleverd.

Najaarstrek

De tellingen

De najaarstrek werd tussen 2 juli en 15 december gevolgd. Er werden 109 tellingen verricht, 15 meer dan vorig jaar. Ongunstige factoren waren regen (11 tellingen), harde wind met 4 Bft of meer (20 tellingen), noordoostelijke wind (10 tellingen) en mist (19 tellingen), maar bij de meeste tellingen waren de weersomstandigheden over het algemeen vrij gunstig. Toch is het grote aantal mistdagen juist tijdens het hoogtepunt van de trek van grote invloed geweest voor bepaalde soorten als bv. Kramsvogel, Koperwiek, Vink en Keep.

De tellers

Liefst 47 vogelaars hebben hun medewerking verleend aan het bemannen van de telpost. We kunnen van een duidelijk toenemende belangstelling voor het trektellen spreken. De telpost biedt dan ook volop gelegenheid tot het waarnemen van bijzondere soorten en hoge aantallen vogels. Zonder de inzet en het doorzettingsvermogen van de tellers zou de telpost niet kunnen functioneren. Alle medewerkers van de telpost worden dan ook dank gezegd voor hun inspanningen.

Nationale bekendheid

Langzaam maar zeker begint telpost Oelemars landelijke bekendheid te krijgen. Van alle telposten in Nederland staan we op de veertiende plaats met betrekking tot het aantal geïnvesteerde uren. Kijken we alleen naar de landtrektelposten dan staan we op de achtste plaats. In de rij van 244 Europese telposten nemen we plaats 19 in. Onze bijdrage aan het landelijke meetnet is dus aanzienlijk.

Plaatselijke soorten

Bij elke telpost wordt het trektellen bemoeilijkt door het luchtverkeer van de plaatselijke soorten. Foerageer- en slaaptrek moeten nl. zoveel mogelijk worden uitgesloten. Bij Telpost Oelemars is daarom al het plaatselijke luchtverkeer van Kokmeeuwen, Kauwen, Roeken, Zwarte Kraaien, Houtduiven, Spreeuwen, Graspiepers, Kneuen, Geelgorzen en Veldleeuweriken buiten beschouwing gelaten. Ook vele Nijlganzen zijn buiten de trektelling gelaten.

Leuke plaatselijke soorten waren o.a. Dodaars, Brandgans, Grauwe Gans, Smient, Krakeend, Patrijs, IJsvogel, Steenuil, Groene Specht, Zwarte Specht, Grote Gele Kwikstaart en Roodborsttapuit.

De resultaten

Het belangrijkste is natuurlijk het uiteindelijke telresultaat. In de 109 tellingen werden gedurende 371,25 teluren in totaal 129 soorten met in totaal 272.850 vogels overvliegend gezien. Een aantal van 129 soorten gedurende de najaarstrek betekent een nieuw soortenrecord voor Twente, dat tot nu toe op 127 soorten stond (Oelemars 2006).

Het totale aantal vogels is meer dan vorig jaar. Dit is geheel en al te danken aan de Houtduiven, die weer hun normale baan over Losser volgden. Vorig jaar waren de Houtduiven in deze periode naar het zuiden verdriфт en kregen we er hier maar een staartje van mee. Dit jaar waren er zo'n 100.000 meer dan in 2006.

Er waren voor telpost Oelemars acht nieuwe najaarssoorten in de trektelling: Kleine Zwaan, Mandarijneend, Zwarte Zee-eend, Griel, Kanoet, Rosse Grutto, Grote Mantelmeeuw en Middelste Bonte Specht.

De resultaten werden na iedere telling gepubliceerd op de website www.trektellen.nl

Op deze landelijke website zijn diverse bewerkingen mogelijk: o.a. voor doortrekpatronen, dagrecords, totaaloverzichten, enz. In het volgende overzicht zijn de resultaten gedurende de najaarstrek van telpost Oelemars in 2006 en 2007 aangegeven.

Hoogtepunten

Hoogtepunten tijdens de najaarstrek waren dit jaar o.a.:

12-07 1 Grote Mantelmeeuw
18-07 1 Griel, die de toeristenstroom in Losser behoorlijk bevorderd heeft
18-07 15 Witgatten
20-08 1 Morinelplevier
23-08 83 Ooievaars in 1 groep bij elkaar
25-08 1 Duinpieper
11-09 1 Kanoet
15-09 1 Duinpieper
04-10 1 Velduil
05-10 1 Rosse Grutto
07-10 1 Middelste Bonte Specht
13-10 352 Aalscholvers
20-10 53 Sperwers
20-10 291 Buizerds
20-10 64.421 Houtduiven
03-11 3 Brilduikers
04-11 1831 Grauwe Ganzen
5-11 8 Zwarte Zee-eenden
11-12 8 Kleine Zwanen

De top-10

De top-10 van Telpost Oelemars bestond dit najaar uit:

1	Houtduif	6	Kolgans
2	Spreeuw	7	Grauwe Gans
3	Boerenzwaluw	8	Veldleeuwerik
4	Vink	9	Kokmeeuw
5	Koperwiek	10	Kramsvogel

Opmerkelijk is het feit dat de Vink, die normaal elk jaar op plaats twee stond, is weggezakt. In de hoofdtrekperiode van de Vink waren mist en noordoostelijke wind de grote boosdoeners. De vogels zijn waarschijnlijk met rugwind zo hoog overgevlogen, dat ze voor de tellers onzichtbaar waren. Ook het aantal Graspiepers en Kepen is daardoor drastisch verminderd. Koperwiek en Kramsvogel haalden nog niet de helft van de aantallen van vorig jaar. Van de Roek worden jaarlijks minder vogels tijdens de najaarstrek waargenomen. Een verschijnsel dat net als bij de Bonte Kraai terug te voeren is op een veranderde trekstrategie.

Door al op 2 juli te beginnen is het aantal Boerenzwaluwen, Gierzwaluwen en Kokmeeuwen behoorlijk toegenomen.

Er was dit najaar een invasie van de Pimpelmees. Die van de Koolmees hebben we niet kunnen vaststellen, omdat deze mezensoort toch liever al struiktrekkend verder gaat en daar is het gebied van de Oelemars dan toch te kaal voor. De Pimpelmezen vlogen gewoon in groepen hoog over het kale terrein en vielen soms in bij de spaarzame wilgen in het zanddepot. In november en december kwam er alsnog een kleine invasie van de barmsijs op gang. Zowel Grote als Kleine Barmsijs werden waargenomen.

Het aantal Grote Zilverreigers in het najaar neemt jaarlijks toe, evenals het aantal Aalscholvers, Grauwe Ganzen, Kolganzen en Toendrarietganzen.

De beste dag in dit najaar was 20 oktober, toen 71.482 vogels de telpost passeerden. Dat is op één ochtend meer dan alle maanden voorjaarstrek bij elkaar.

Dankwoord

De firma Temmink en Mevr. Ter Denge danken we voor hun toestemming om op hun grondgebied de tellingen te mogen uitvoeren. Peter Kamphuis van de firma Temmink danken we voor het egaliseren van de telpost. En uiteraard de vele tellers voor hun telinspanningen. De Rabobank danken we voor het beschikbaar stellen van een luxe tent voor het secretariaat op de Euro Birdwatch Day. De coördinatie van de telpost was dit jaar weer in handen van Ben Hulsebos en Sander Wansing.

Soorten en aantallen Telpost Oelemars 2005 - 2007

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Fuut	1			2	7	3
Aalscholver	535	575	1018	1581	1838	1920
Grote Zilverreiger		3	10	5	10	14
Blauwe Reiger	108	79	165	62	69	105
Ooievaar	3	7	1	2	2	94
Zwarte Ooievaar					2	
Knobbelzwaan	14	14	20	7	13	17
Kleine Zwaan		35	15			8
Wilde Zwaan			6	13		
Rietgans spec.	32	334	152	155	848	369
Toendrarietgans		196	535	22	216	535
Kleine Rietgans		1				
Kolgans	705	14255	3334	2553	3879	4768
Grauwe Gans	174	602	763	911	1593	4058
Gans spec.	228	676	248	1262	1182	2286
Brandgans		23	2	1		11
Grote Canadese Gans	3	2	2		42	16
Nijlgans	10	40	40	31	134	59
Casarca				14		2
Mandarijneend						1
Bergeend	3	15	2	4	1	
Smient	13	39	36	21	15	35
Krakeend			3			8
Wintertaling	17	5	40	7	12	31
Wilde Eend	281	877	432	2101	551	615
Pijlstaart	22	12	1	27	3	
Slobeend	13		7	31	21	19
Zomertaling		1			1	
Tafeleend		4		66	37	27
Kuifeend	4	8	12	44	17	14
Brilduiker		6	1			3
Nonnetje		2				
Grote Zaagbek	2	3	2		5	1
Zwarte Zee-eend						8
Wespendief			2	4	46	13
Zwarte Wouw	2		2			
Rode Wouw	3	10	5	5	5	3
Zeearend					1	
Bruine Kiekendief	7	6	7	26	23	14
Blauwe Kiekendief	3	2		2	10	3
Grauwe Kiekendief		1	1			
Havik	5		1	3	2	2
Sperwer	55	49	33	240	368	244
Buizerd	210	153	214	637	864	825
Visarend	3	2	3	3	9	3
Torenvalk	6	3	21	39	40	57
Smelleken	7		2	6	30	2
Boomvalk	2	2	6	7	10	17
Slechtvalk				2	8	3
Kraanvogel	52	117	541	188		15
Scholekster	26	15	30		1	16
Griel						1
Morinelplevier				1		1
Kleine Plevier	10	4	6	1	2	9
Bontbekplevier				2	12	4

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2005	2006	Soortnaam	2005	2006	Soortnaam
Goudplevier	238	1	6	24	13	6
Zilverplevier				3		2
Kievit	2534	5134	2990	4085	4100	2957
Kanoet						1
Bonte Strandloper				8	4	3
Temmincks Strandloper				1		
Kemphaan	4	1		1	2	
Watersnip	4	2	3	41	59	67
Bokje					1	
Rosse Grutto						1
Grutto	2	1	5			
Regenwulp		5				2
Wulp	10	18	25	8	4	9
Zwarte Ruiters	1	7	1		1	
Tureluur	3	6	7	1	1	1
Groenpootruiter	1	22	11	6	16	6
Witgat	14	11	26	6	11	50
Bosruiter			1	1	2	5
Oeverloper		3	2	1	3	14
Steenloper					1	
Dwergmeeuw					1	1
Kokmeeuw	862	1822	3666	304	551	3072
Stormmeeuw	53	335	285	4	16	32
Kleine Mantelmeeuw	32	71	22	14	27	31
Zilvermeeuw	18	87	58	48	58	70
Zwarte Stern		1			6	
Visdief	1				2	1
Holenduif	59	79	50	405	244	186
Houtduif	6091	11536	10295	175.548	76.105	184.410
Turkse Tortel	7	15	16	305	85	54
Zomertortel	4		1	15	4	1
Koekoek		1			1	2
Gierzwaluw	173	120	289	40	148	1742
Draaihals		1				
Velduil					1	1
Groene Specht						
Zwarte Specht	1		1	1	1	
Grote Bonte Specht	2	2		12	3	17
Middelste Bonte Specht						1
Kleine Bonte Specht		1		1		
Boomleeuwerik	1	16	2	57	116	61
Veldleeuwerik	321	808	723	4507	5595	3560
Strandleeuwerik					1	
Oeverzwaluw	13	24	19	33	84	84
Boerenzwaluw	282	551	342	4028	7136	11.415
Huiszwaluw	16	4	2	205	496	494
Boompieper	20	15	12	134	123	91
Graspieper	1737	764	3148	1429	4264	1931
Waterpieper	9	3	4	15	34	23
Roodkeelpieper				1	1	
Duinpieper					1	2
Gele Kwikstaart	73	123	153	378	468	254
Noordse Kwikstaart	1					
Grote Gele Kwikstaart	3	7	6	37	73	39
Witte Kwikstaart	292	256	202	957	1414	1285
Winterkoning					2	3
Roodborst				4	1	4

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2005	2006	Soortnaam	2005	2006	Soortnaam
Heggenmus	3	1		204	148	147
Zwarte Roodstaart	2	3	7	8	11	1
Gekraagde Roodstaart					2	
Paapje	1	1	9	17	20	33
Roodborsttapuit	1	2	3	5	2	7
Tapuit	12	14	18	31	32	70
Beflijster		1				2
Merel	16	1		120	73	49
Kramsvogel	6075	4427	4325	2216	6336	3050
Zanglijster	14	71	4	313	361	293
Koperwiek	3389	185	1288	9686	15.550	7636
Grote Lijster	31	38	22	345	208	159
Rietzanger						1
Kleine Karekiet					3	
Grasmus					1	
Tijftjaf			3	34	85	90
Fitis					3	10
Goudhaan				14	7	16
Staartmees			2	84	80	162
Zwarte Mees				189	3	11
Matkop					2	2
Glanskop		1		3		
Pimpelmees	3	12	4	215	159	413
Koolmees	9	63	8	156	176	155
Wielewaal	4	1	1	3		1
Klapekster		1		2	4	1
Gaai	113		1	22		2
Ekster	12	16	2	2	5	5
Kauw	396	483	451	2176	529	1538
Russische Kauw	1			1		
Roek	16	124	54	321	281	130
Zwarte Kraai	106	94	72	50	56	89
Spreeuw	5463	2646	1392	21.616	16.919	15.750
Ringmus	6	14	7	383	427	252
Vink	4868	1267	3283	39.149	55.567	11.101
Keep	3	9	7	932	661	171
Europese Kanarie				2	1	
Groenling	66	91	96	469	465	503
Putter	5	2	4	122	34	177
Sijs	37	191	96	544	89	629
Kneu	173	152	295	1387	1590	1559
Barmsijs spec.	1	9	1	114	2	67
Kleine Barmsijs				1		2
Grote Barmsijs		8		24		14
Kruisbek	1		2	58	28	33
Goudvink	3	9		40	12	23
Noordse Trompet Goudvink				11		
Appelvink	7	11	3	23	3	5
IJsgors				4	3	
Ortolaan				1	2	
Geelgors	16	5	3	73	95	65
Rietgors	34	71	40	233	391	175
Totaal	36328	50075	41601	284.165	213.635	272.850
soorten (incl. exoten)	100	105	105	119	127	129
uurgemiddelde	395	382	257	1496	633	735
teluren	92	131	161,75	190	337,75	371,25

Waarneming van een Griel op de Oelemars

Tijdens de trektelling op 18 juli 2007 op telpost Oelemars bij Losser vloog om 8.52 uur uit het noordoosten een op het eerste gezicht onbekende vogel laag over het water van zandafgraving de Oelemars. De vogel vloog een paar keer heen en weer over de buiten gebruik zijnde zandzuiger en ging daarna landen op de zandige, met pioniersvegetatie begroeide westoever van de zandafgraving op ongeveer 150 m van de telpost. De vogel vloog onmiddellijk weer op, vloog naar het zuidwesten, keerde weer terug en ging weer op ongeveer dezelfde plek landen. Dit herhaalde zich drie keer. Even afgeleid door een onbekende steltloper (het was tenslotte een trektelling) kon ik daarna de vogel niet meer terugvinden.

De vogel was net iets groter dan de plaatselijke Kokmeeuwen, had een gele snavel met zwarte punt, lichtbruine bovendelen met grote zwarte vleugeluiteinden. In het zwarte deel zaten twee witte vleugelvlekken en over het lichtbruin van de vleugels liep een lichte baan. Lichtbruine kop en zwak gestreepte borst. Witte onderdelen, met een zwarte vleugelachterrand en een komvormige streep op de witte ondervleugel. Na de landing waren de gele poten en een groot geel oog dat mij star aankeek te zien. De vogel had een opgerichte houding en stond hoog op de poten, de vlucht was met stijve, bollige, lange en spitse vleugels. De vogel maakte geen geluid en was tot 9.02 uur aanwezig.

Na de eerste aanblik was mijn eerste reactie: maar dat kan toch niet, een Griel in Twente? Maar alle kenmerken wezen erop dat het wel degelijk een Griel was. Op mijn vogelreizen in Frankrijk en Spanje had ik ze al ettelijke keren waargenomen. Helaas had ik zoals gebruikelijk geen mobieltje bij me, dus konden er geen medewaarnemers opgeroepen worden.

De waarneming van deze Griel is inmiddels ter beoordeling aangemeld bij de CDNA (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna).

Na 110 jaar is dit nu de tweede waarneming van een Griel in Twente. De eerste was op 2 oktober 1897 bij Rijssen en deze vogel bevindt zich in de collectie van het ZMA te Amsterdam (*Vogels in Twente*, P. Knolle, R. Lanjouw, R. de By, 1998). Dit is dus de eerste Griel in Twente die de waarneming overleefd heeft.

Op 25 juli werd de trektelling bij telpost Oelemars al vroeg afgesloten omdat door de laaghangende bewolking de trek niet op gang kwam. Op de terugweg naar huis werden vanaf de Ravenhorsterweg de oevers en slikranden nog even grondig afgespeurd. Tot mijn grote verbazing zat daar een Griel met hetzelfde kleed op exact dezelfde plaats als een week geleden. Aangezien nu de mobiele telefoon wel bij de hand was, konden enkele VWG-leden gebeld worden. De vogel was ondertussen in de begroeiing verdwenen, maar werd een uur later vanaf de uitkijktoren herontdekt.

De locatie van de Griel is door derden op Internet geplaatst en vanaf 30 juli is de vogel door vele tientallen waarnemers vanuit het hele land, Duitsland en België bekeken. TV-Oost heeft op 30 juli opnamen gemaakt voor hun nieuwsuitzending en er is een artikel verschenen in TC Tubantia, Nieuwe Dinkellander en Typisch Oldenzaal-Losser. Ook is er een radio-uitzending geweest op RTV Oldenzaal-Losser en is de waarneming vermeld in de radio-uitzending Vroege Vogels.

Op 3 augustus, dus op de zestiende dag van zijn verblijf op de Oelemars, verdween de Griel in onbekende richting. De bewakings- en voorlichtingsdienst die de toeschouwersstromen in goede banen heeft geleid kon worden opgeheven.

Het zal altijd een raadsel blijven waar deze Griel vandaan kwam. De dichtstbijzijnde broedgebieden liggen in Noord-Frankrijk, Engeland en Polen. Tot 1958 was de Griel ook broedvogel in het duingebied in Nederland. Daarna zijn er nog maar weinig Grielen in Nederland waargenomen en dan

vrijwel altijd in het kustgebied. Deze waarneming zo ver landinwaarts is dus zeer uitzonderlijk. Het is dan ook de meest oostelijke waarneming van een Griel in Nederland.

In *De Atlas van de Nederlandse Broedvogels* (1987) staat vermeld dat de meeste vogels zijn waargenomen in de trekperiode april-mei en augustus-september. Op *Waarneming.nl* is onder de knop Statistiek het meest recente overzicht te vinden. Daaruit blijkt dat er in de loop der tijd een verschuiving naar juli-augustus heeft plaatsgevonden. Ongeveer de helft van alle waarnemingen komt juist uit die periode.

Ben Hulsebos

Broedvogelonderzoek gemeente Losser 2007

Het broedvogelonderzoek in de Gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten. In de eerste plaats is dat het al jaren draaiende LSB-onderzoek, een van de vele SOVON-projecten en daarnaast een aanvullend onderzoek naar andere broedvogelsoorten, waarvan het de moeite waard is de populatiegrootte te monitoren.

LSB

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van SOVON (Vogelonderzoek Nederland) wordt getracht jaarlijks de volledige Nederlandse broedvogel populatie van kolonievogels (bv. Blauwe Reigers, Kokmeeuwen, Oeverzwaluwen en Roeken) en landelijk zeldzame broedvogelsoorten, zoals IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten, Kleine Plevieren, Ooievaars, enz. te tellen. Ook de Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan dit project mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels.

Kolonievogels

In Twente bestaat het rijtje kolonievogels uit Blauwe Reiger, Kokmeeuw, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. In de gemeente Losser komen daarvan drie soorten voor, nl. Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden via de districtscoördinator van SOVON voor Twente bij SOVON in Beek-Ubbergen geregistreerd.

Oeverzwaluw

De i.v.m. de LAGA geplaatste permanente oeverzwaluw wand die opgebouwd is uit betonnen elementen met in totaal 240 nestopeningen, was het eerste jaar (2003) al meteen een groot succes. De pas aangekomen Oeverzwaluwen doken meteen op de wand af en lieten het tot nu toe aantrekkelijke zanddepot links liggen. In 2007 bestond de kolonie uit 70 broedparen.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Oelemars	49	43	121	148	95	117	70
Dinkel/Schokland	2	2	0	0	0	0	0
Lutterzand	14	0	0	4	9	2	8

Huiszwaluw

De Huiszwaluwen binnen de gemeente Losser laten een achteruitgang zien t.o.v. van vorig jaar. Het bolwerk van deze zwaluwensoort bevindt zich in en bij De Lutte en De Poppe. De grootste kolonie met 70 nesten bevond zich in 2007 bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Hieronder staan de jaarlijkse aantallen bewoonde nesten van deze zwaluw.

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
339	330	353	476	498	468	408

Roek

Binnen de gemeente Losser zijn momenteel drie kolonies bewoond:

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kraesgenberg/Denekamperdijk	32	49	0	0	0	0	0
Gildehauserweg bij Dinkieweide	15	7	0	0	0	0	0
Hoek Grensweg/Gildehauserweg	18	42	41	0	0	0	0
Brilman/Gildehauserweg	5	30	25	47	86	112	122
Zoekerweg/Gronausestraat	17	27	54	76	76	66	81
Rotonde Maria Geboorteker	8	3	8	6	3	0	0
Smitsbreeweg	18	0	0	0	0	0	0
Elferink/Drielandweg	6	0	0	0	0	0	0
Kennebroeksweg	28	46	83	0	0	0	0
Losserhof	0	0	10	11	0	0	0
Bakkerskamp	0	0	1	5	3	5	8
Ringstation Overdinkel	2	0	0	2	1	1	0
Begraafplaats Overdinkel	0	5	6	1	0	0	0
R.K.-kerk Overdinkel	0	0	0	1	0	0	0
Totaal	149	209	228	149	169	184	211

De laatste jaren herstelde de roekenpopulatie zich enigszins van de zware slagen die de soort te verwerken heeft gekregen. In 1996 waren er slechts twee kolonies, maar wel met in totaal 563 nesten. De vogels zaten in het processiepark in Overdinkel. In 1998 is deze grote kolonie verjaagd, zodat er binnen de gemeentegrenzen 20 nieuwe kolonies ontstonden met in totaal 326 nesten. Door verdere verstoringen is het aantal nesten in 2001 tot 149 nesten gedaald. In de afgelopen jaren groeide de kolonie aan de Gildehauserweg door vermoedelijke verstoringen in het buitengebied. De grote, rustig gelegen kolonies aan de Denekamperdijk, Grensweg en Kennebroeksweg zijn van het ene jaar in het andere compleet verdwenen, waarna de vogels richting Losser zijn getrokken. Qua aantal is er nu wel weer een licht herstel.

Zeldzame Broedvogels

Monitoring Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn in 2003 twee telgebieden aangewezen. Jaarlijks worden hier in het voorjaar 's nachts drie tellingen uitgevoerd. Een gebied bevindt zich rondom het Ringstation in Overdinkel en het tweede gebied ligt bij de steenfabriek aan de noordkant van Losser. Het betreft gebieden met landelijk gezien zeer hoge dichtheden. Het telgebied Overdinkel kende minder Steenuilen dan gewoonlijk. Wellicht heeft dit te maken met de opkomst van de Bosuil in dit gebied (van 1 naar 4 paren).

	2003	2004	2005	2006	2007
Steenfabriek	7	8	9	8	8
Overdinkel	11	12	14	13	10

Telgebied Losser

Teneinde de aantalontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn LSB-telgebieden die jaarlijks geïventariseerd worden voor SOVON (Vogelonderzoek Nederland) erg nuttig. Een telgebied kan een nabij gelegen natuurgebied zijn of het werkgebied van een vogelwerkgroep dat ieder broedseizoen volledig wordt onderzocht op zeldzame broedvogels. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn.

In 2007 is het wederom gelukt de gehele gemeente Losser op zeldzame soorten te karteren. Een integrale steenuiltelling is niet uitgevoerd. Er wordt naar gestreefd deze intensieve telling eens in de vijf jaar uit te voeren.

Ooievaar

Het paartje Ooievaars heeft het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel. Van de 3 jongen zijn er 2 groot geworden.

Grote Canadese Gans

Het eerste paar van deze soort in ons werkgebied had een territorium bij het Omleidingskanaal in de buurt van het Beuningerveld.

Brandgans

Op het terrein van zandafgraving de Oelemars hebben 2 paren een territorium gehad. Er is in tegenstelling tot voorgaande jaren niet gebroed.

KolgansxBrandgans

Een gemengd paar KolgansxBrandgans had een territorium op de Oelemars. Er is geen nest gevonden.

Kleine Plevier

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Al deze pioniersbiotopen zijn onderzocht. Het leverde 4 paren op, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. De territoria bevonden zich op de Oelemars, de Luttermolen, de Duivelshof en het Hannekerveld.

Kerkuil

In de gemeente Losser bevonden zich 22 paren Kerkuilen. Deze bevonden zich alle in nestkasten die door VWG-Losser en NM worden gecontroleerd. Hiervan brachten 19 paren jongen groot en werden er vijf tweede legfels vastgesteld.

Nachtzwaluw

Alle heidevelden zijn in het kader van het Jaar van de Nachtzwaluw nagelopen op deze nachtelijke soort. Er konden 16 territoria worden gekarteerd. De verdeling dit jaar was als volgt: Beuninger Achterheide 3 terr., Stroothuizen 2 terr., Punthuizen 2 terr., Beuninger Binnenveld 2 terr. en Lutterzand 7 terr.

Middelste Bonte Specht

In 2005 konden 8 territoria van deze superzeldzame soort, waaronder succesvolle broedgevallen, worden vastgesteld. In 2006 is de populatie spectaculair gegroeid naar 26 paren. In 2007 groeide de populatie nog verder door tot 32 paren. De dichtheid in de kerngebieden Boerskotten en Hooge Lutte nam nog verder toe en van daaruit vestigde de specht zich ook in omliggende geschikte bossen. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot het beste gebied voor de Middelste Bonte Specht in Nederland. De locaties liggen in het Borgbos, bij camping Oldekottink, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Hooge Venterink, Kalheupink, Duivelshof en Koksbos.

IJsvogel

In de Gemeente Losser konden dit jaar 13 territoria van deze beekoeverbewoner worden opgespoord. De locaties waren: Puntbeek, Omleidingskanaal, Oelemars/Zandbergen, Kribbebrug, Arboretum, Koppelboer, Wewwelstad, Euverman, Snoeijinksbeek, de Pol, Glanerbeek, Mekkelhorst en Kampbrug. Buiten deze locaties werden op 1 april en 5 april nog waarnemingen verricht langs resp. de Alleeweg en bij de vijver op de Hakenberg, maar deze voldoen niet aan de criteria voor een geldig territorium.

Grote Gele Kwikstaart

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een groot aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. In totaal zijn 31 paren geregistreerd. Dit jaar kwamen de broedvogels in twee golven aan. Tot 1 april konden nog maar 16 territoria worden vastgesteld en overheerste teleurstelling. Vanaf 15 april kwam er een tweede golf op gang zodat uiteindelijk toch nog 31 territoria konden worden vastgesteld. Evenals in 2006 viel ook dit jaar het broedsucces enorm tegen.

Grauwe Klauwier

Deze zeldzame vogel wordt lang niet ieder jaar vastgesteld. Maar waarnemingen van volwassen exemplaren in geschikt broedbiotoop doen toch vermoeden dat de soort ieder jaar aanwezig zou kunnen zijn. Dit jaar werd door Hans Verhoeven op 17 juli een mannetje waargenomen aan de Zwartkampweg, vlakbij Stroothuizen. Helaas is dit niet voldoende om een geldig territorium toe te kennen.

Europese Kanarie

Dit jaar werden er 5 zingende mannetjes aangetroffen, waarvan 4 in de bebouwde kom van Losser en 1 in Overdinkel.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld. De soorten van de Rode lijst staan met een * aangegeven.

Soort	2004	2005	2006	2007
Ooievaar	1	1	1	1
Grote Canadese Gans	0	0	0	1
KolgansxBrandgans	0	0	0	1
Brandgans	2	2	3	2
Smient	0	1	0	0
Kleine Plevier	3	5	4	4
Kerkuil*	18	20	20	22
Steenuil*	n.g.	83	n.g.	n.g.
Nachtzwaluw*	7	12	14	16
Middelste B. Specht	2	8	26	32
IJsvogel	9	11	10	13
Grote Gele Kwikstaart	29	29	31	31
Grauwe Klauwier*	0	1	0	0
Europese Kanarie	2	7	7	5

Overige soorten

Naast dit LSB-onderzoek bestond er de behoefte om uitgebreider onderzoek te doen naar broedvogels. In 2004 zijn we begonnen met een uitgebreide soortenlijst van vogels (zie tabel) waarvan we ieder jaar het aantal territoria willen vaststellen. Aan iedere soort is een soortonderzoeker gekoppeld, iemand die er voor zorgt dat uiteindelijk alle gegevens verzameld worden en dat deze worden opgeslagen in ons archief.

Soort	2004	2005	2006	2007
Fuut	n.g.	7	8	7
Dodaars	5	5	6	8
Grauwe Gans	3	3	5	7
Kwartel	7	5	2	6
Watersnip*	1	0	1	2
Grutto*	n.g.	n.g.	1	2
Tureluur*	n.g.	n.g.	3	2
Veldleeuwerik*	n.g.	n.g.	9	13
Boomleeuwerik	6	5	5	3
Graspieper*	n.g.	n.g.	2	1
Gele Kwikstaart*	n.g.	n.g.	6	8
Roodborsttapuit	2	5	6	8
Kruisbek	n.g.	n.g.	4	0

n.g.= niet geteld in die periode

De Futen werden gezien op het Omleidingskanaal (2 paar), Puntbeek (1 paar), De Lutte (2 paar) en de Oelemars (2 paar). De Dodaars bevond zich met 3 paar in het Arboretum, 1 paar in het natuurontwikkelingsterrein aan de oostzijde van het Arboretum, 1 paar in Stroothuizen en 3 paar in de Hengelheurne.

De Grauwe Ganzen hadden 5 territoria bij het Omleidingskanaal, 1 langs de Puntbeek en 1 op de Oelemars. De Kwartels bevonden zich bij Boerskotten, Beuninger Achterveld (2 terr.), bij de Kampbrug, bij Mekkelhorst en bij Overdinkel. Net buiten Stroothuizen riep er een in de gemeente Dinkelland. Ook bij Stroothuizen en Punthuizen bakende een Watersnip zijn territorium af. De Grutto's zaten in het Beuninger Achterveld en in het Kremersveen en de Tureluurs bij de Saller en bij Hoenderkamp, Beuningen.

Er werden meer Veldleeuweriken aangetroffen dan vorig jaar. Waarschijnlijk door het beter doorgeven van zingende exemplaren aan de coördinatoren. Er werden territoria ontdekt bij

Stroothuizen (2 terr.) Beuninger Achterveld (4 terr.), Beuninger Binnenveld (2 terr.), Hengelheurne/Snoeiijksbeek (2 terr.), Kremersveen (1 terr.) en Oelemars (1 terr.). De Boomleeuweriken werden gezien in Stroothuizen (1 terr.) en in het Beuninger Achterveld (2 terr.). De Graspieper is al bijna uit de gemeente verdwenen. Er werd nog maar 1 territorium gevonden in het Beuninger Binnenveld. Ook waren hier nog 2 territoria van de Gele Kwikstaart, die ook nog met 2 paren vertegenwoordigd was in de Hengelheurne/Snoeiijksbeek. Op het nieuwe natuurterrein op de Duivelshof werd ook een territorium gevonden, evenals 1 in het Kremersveen en 2 op de Oelemars. De Roodborsttapuiten bevonden zich in het Beuninger Achterveld (3 terr.), Punthuizen (2 terr.), ten zuiden van Stroothuizen (1 terr.), Kremersveen (1 terr.) en Duivelshof-Oost (1 terr.). Opmerkelijk was dat dit jaar twee paren in cultuurland konden worden vastgesteld. Er werden dit jaar geen territoria van de Kruisbek gevonden.

Van alle soorten zijn (digitale) verspreidingskaarten samengesteld. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben een map met verspreidingskaarten ontvangen, zodat hun beheerplannen en subsidieaanvragen hierop afgestemd kunnen worden.

Dankwoord

Alle leden van onze VWG die gegevens hebben aangeleverd voor ons broedvogelonderzoek worden ten zeerste bedankt voor hun inspanningen. Een grote groep vrijwilligers, tellers en coördinatoren, hebben meegeholpen dit toch wel grootschalige project op 100 km² grondgebied van de gemeente Losser succesvol uit te voeren.

Broedvogel Monitoring Project Duivelshof 2007

Ligging en biotoop

In het voorjaar van 2007 is door Rudi Lanjouw, Niels Leerling en mij een broedvogelonderzoek uitgevoerd in een gebied op de Duivelshof ten oosten van de Lutterstraat in de gemeente Losser. Het gebied ligt in atlasblok 29-52 voornamelijk in kilometerhok 11 aan de noordkant van Losser. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is 52 ha. Daarvan bestaat ongeveer de helft uit (loof)bos en voor de andere helft uit akkers, grasland, houtwallen, heide en ven.

Kaart onderzoeksgebied

Methode

Het onderzoek is in 2007 tussen 19 februari en 14 juli uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering, zoals beschreven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON (*van Dijk, 2004*). Dit is een landelijk gestandaardiseerde onderzoeksmethode. Hierbij wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar, zang en gedrag van de vogels, in kaart gebracht. Tijdens de bezoeken zijn op veldkaarten waarnemingen ingetekend, die zijn overgebracht op soortkaarten. Uiteindelijk zijn alle waarnemingen met behulp van de handleiding omgezet in territoria. Er zijn 11 volledige rondes gelopen met steeds een verschillend startpunt, bestaande uit drie avondbezoeken, zes vroege ochtendbezoeken, waarbij voor zonsopgang werd begonnen en twee late ochtendbezoeken. Ook is gebruik gemaakt van aanvullende waarnemingen buiten de reguliere tellingen.

Resultaten

Na de inventarisatie is de balans opgemaakt en konden 56 broedvogelsoorten op de lijst worden bijgeschreven. Van deze 56 soorten staan er zes op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (*uitgave 2004*), nl. Groene Specht, Gele Kwikstaart, Grauwe Vliegenvanger, Matkop, Wielewaal en Kneu. Het aantal territoria bedroeg 523. De gemiddelde dichtheid was 1005,7 terr. per 100 ha. Tot de schaarse soorten behoren Dodaars, Houtsnip, Bosuil, Groene Specht, Zwarte Specht, Kleine Bonte Specht, Gele Kwikstaart, Gekraagde Roodstaart, Roodborsttapuit, Kleine Karekiet (regionaal schaars), Vuurgoudhaan, Grauwe Vliegenvanger, Wielewaal en Kneu.

Soort	2007	Soort	2007
Dodaars	3	Tuinfluiters	10
Wilde Eend	1	Zwartkop	32
Fazant	6	Tijftjaf	35
Waterhoen	1	Fitis	24
Meerkoet	4	Goudhaan	7
Kievit	1	Vuurgoudhaan	3
Houtsnip	5	Bonte Vliegenvanger	4

Soort	2007	Soort	2007
Holenduif	1	Grauwe Vliegenvanger*	12
Houtduif	24	Staartmees	5
Turkse Tortel	1	Glanskop	5
Bosuil	2	Matkop*	2
Groene Specht*	2	Kuifmees	2
Zwarte Specht	1	Zwarte Mees	1
Kleine Bonte Specht	1	Pimpelmees	23
Grote Bonte Specht	7	Koolmees	27
Boompieper	12	Boomklever	15
Witte Kwikstaart	2	Boomkruiper	10
Gele Kwikstaart*	1	Wielewaal*	1
Winterkoning	38	Gaai	2
Heggenmus	19	Kauw	4
Roodborst	35	Zwarte Kraai	4
Gekraagde Roodstaart	2	Spreeuw	9
Roodborsttapuit	1	Vink	36
Merel	34	Groenling	4
Zanglijster	11	Kneu*	2
Grote Lijster	3	Goudvink	3
Kleine Karekiet	2	Geelgors	6
Grasmus	13	Rietgors	2

Overzicht broedvogels

De Rode lijstsoorten staan in de tabel met een * aangegeven.

Conclusies en aanbevelingen

Het gebied van de Duivelshof kent een onverwacht grote vogeldichtheid. Dit is toe te schrijven aan de grote variatie in het terrein, het grote aandeel rijk loofbos en de vele houtwallen en bosranden. De hoge dichtheid wijst op een rijk voedselaanbod. Vooral het grote aantal Grauwe Vliegenvangers (Rode lijstsoort) bewijst dat het een goed loofbos is. De Wielewaal bevestigt dit ook nog eens. Op de heide is de aanwezigheid van een paartje Roodborsttapuiten (ook in 2006 aanwezig) het bewijs dat het beheer hier zijn vruchten afwerpt.

In 2005 had de Nachtzwaluw hier, nadat de heide was geplagd, nog een territorium, . In 2006 en 2007 was ondanks veelvuldig zoeken in de avondschemering geen Nachtzwaluw aanwezig, hoewel er voldoende biotoop aanwezig is. De vermoedelijke oorzaak is, dat de loslopende hond van de boerderij in het midden van het gebied hiervan de oorzaak is. Deze achtervolgt wandelaars en struint daarbij tot op de achterste heidevelden. Een oplossing zou zijn het erf af te rasteren, zodat de hond niet meer zo maar van het erf kan aflopen. Om nog meer rust op de heidevelden te creëren zou het pad midden over de heide afgesloten moeten worden. Het pad langs de randen biedt al voldoende mogelijkheden.

Ook missen we vogels als Ransuil, Boomvalk, Wespendif, Buizerd, Havik en Sperwer. Het is opvallend dat er in het bosgebied geen enkele roofvogel voorkomt. Wel vliegen af en toe Buizerds over, maar die hebben hun nesten buiten het gebied. De oorzaak hiervoor zou kunnen liggen in het padenstelsel in het bosgebied, dat zo dicht is, dat er te veel onrust voor roofvogels ontstaat. Maar roofvogelvervolging en jacht kunnen ook oorzaken zijn, hoewel in het terrein daarvoor geen aanwijzingen zijn gevonden. In elk geval zou het padenstelsel in het bosgebied gehalveerd kunnen worden.

Het open gebied tussen Duivelshof en het retentiegebied langs de Snoeiijksbeek herbergt Veldleeuwerik (2-3 paren), Kievit en Gele Kwikstaart (3 paren). Het zou een geweldige impuls voor het gehele gebied kunnen zijn als deze akkers door NM aangekocht worden en tot natuurgebied worden omgevormd. Er ontstaat dan een aaneengesloten gebied met de heidevelden van de Duivelshof tot het retentiegebied langs de Snoeiijksbeek.

Ook zijn er goede resultaten behaald met het vervangen van bladmoes door koolzaad in het oostelijke deel van het terrein. Twee paar Kneutjes hebben in de directe omgeving gebroed en in het naseizoen waren hier vele Groenlingen, Kneuen en Ringmussen aan het foerageren. Wellicht hebben ook de Veldleeuweriken uit het open akkergebied van dit voedselaanbod geprofiteerd.

In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied zijn nog territoria aangetroffen van Kleine Plevier, Scholekster, Veldleeuwerik, Gele Kwikstaart en Putter.

Broedvogel Monitoring Project Oelemars 2007

Ligging en biotoop

In het voorjaar van 2006 en 2007 is er door mij een broedvogelonderzoek uitgevoerd in een gebied van 133 ha rondom de Oelemars en in de Zandbergen in de gemeente Losser.

Het gebied ligt in atlasblok 29-52 voornamelijk in kilometerhok 43 aan de oostkant van Losser tegen de rijksgrens.

Kaart onderzoeksgebied

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is 133 ha. Daarvan bestaat ongeveer 32 ha uit bos, 20 ha uit open water en 81 ha uit akkers en grasland.

Methode

Het onderzoek is in 2007 tussen 19 februari en 23 juli uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering, zoals omschreven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON (*van Dijk, 2004*). Dit is een landelijk gestandaardiseerd onderzoek. Er zijn 10 volledige rondes gelopen met steeds een verschillend startpunt, bestaande uit twee avondbezoeken, zes vroege ochtendbezoeken, waarbij bij zonsopgang werd begonnen en twee late ochtendbezoeken. Ook is gebruik gemaakt van aanvullende waarnemingen buiten de reguliere tellingen o.a. tijdens het trek tellingen op Telpost Oelemars en van aanvullingen door leden van de Vogelwerkgroep IVN-Losser. De gegevens zijn aan SOVON (Vogelonderzoek Nederland) overgedragen en zullen worden opgenomen in het landelijke bestand.

Resultaten

Na de inventarisatie is de balans opgemaakt en konden 80 broedvogelsoorten op de lijst worden bijgeschreven. Van deze 80 soorten staan er 15 op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (*uitgave 2004*). Zowel het aantal soorten als het aantal territoria van de Rode Lijst is opmerkelijk hoog, zeker als het gerelateerd wordt aan de oppervlakte van 133 ha. In de volgende tabel staan alle soorten met het aantal territoria vermeld met daarbij ter vergelijking het aantal territoria in 2006.

Het aantal territoria bedroeg 593. De gemiddelde dichtheid was 443,8 terr. per 100 ha.

Landelijk schaarse broedvogelsoorten zijn Brandgans, Nijlgans, Kleine Plevier, Steenuil en IJsvogel. Dit zijn soorten waarvan de stand landelijk integraal via het LSB-project (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels) wordt bijgehouden. Regionaal schaars is de Krakeend, waarvan in Twente tot nu toe slechts enkele territoria zijn gevonden. Soorten die landelijk wat minder algemeen zijn, waren Wespandief, Sperwer, Buizerd, Boomvalk, Patrijs, Wulp, Groene en Zwarte Specht, Kleine Bonte Specht, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Geelgors.

Soort	2006	2007	Soort	2006	2007
Fuut	3	2	Heggenmus	9	10
Brandgans	3	2	Roodborst	34	35
KolgansxBrandgans		1	Zwarte Roodstaart	2	1
Nijlgans	2	1	Gekraagde Roodstaart	4	6
Wilde Eend	10	13	Merel	23	26
Soepeend	1	2	Zanglijster	7	4
Krakeend	1	1	Grote Lijster	2	3
Kuifeend	1	3	Kleine Karekiet	4	7
Wespendief		1	Bosrietzanger	1	6
Sperwer	1	1	Braamsluiper	1	
Buizerd	1	1	Grasmus	8	9
Torenvalk		1	Tuinfluit	8	9
Boomvalk*		1	Zwartkop	32	22
Fazant	3	4	Tijftjaf	18	20
Patrijs*	2	3	Fitis	23	21
Waterhoen	3	1	Goudhaan	3	6
Meerkoet	4	6	Vuurgoudhaan	1	
Scholekster	1	1	Bonte Vliegenvanger	4	4
Kleine Plevier	2	1	Grauwe Vliegenvanger*		3
Kievit	10	9	Staartmees	4	4
Houtsnip	1		Glanskop	5	7
Wulp	1	1	Matkop*	4	3
Tureluur*	1		Kuifmees	8	8
Holenduif	2	4	Zwarte Mees	4	4
Houtduif	25	33	Pimpelmees	18	19
Turkse Tortel	1		Koolmees	30	36
Koekoek*	1	1	Boomklever	11	8
Bosuil		2	Boomkruiper	10	11
Ransuil*	1	1	Wielewaal*	1	
Steenuil*	1	1	Gaai	6	3
IJsvogel	1	1	Ekster	1	3
Groene Specht*	2	2	Kauw	1	2
Zwarte Specht	1	1	Zwarte Kraai	2	6
Kleine B. Specht	1	3	Spreeuw	3	4
Grote Bonte Specht	6	6	Huismus*	1	2
Veldleeuwerik*	3	1	Ringmus*	7	6
Boerenzwaluw*	4	4	Vink	33	32
Huiszwaluw*	1	2	Groenling	2	2
Oeverzwaluw	117	70	Kneu*	2	1
Boompieper	2	2	Goudvink	2	2
Witte Kwikstaart	5	6	Appelvink	2	
Gele Kwikstaart*	1	2	Geelgors	7	8
Winterkoning	20	29	Rietgors	1	2

Overzicht broedvogels

De Rode lijstsoorten staan in de tabel met een * aangegeven.

Bijzonderheden

Enkele vogelsoorten zijn niet vaak genoeg gezien om ze op de lijst te kunnen zetten. Fluit, Braamsluiper, Spotvogel en Wielewaal werden niet tussen de datumgrenzen waargenomen, maar er net voor. Nieuwkomers dit jaar waren Kolgans, Wespendief, Torenvalk, Boomvalk, Bosuil en Grauwe Vliegenvanger. Helaas waren dit jaar de volgende soorten afwezig: Houtsnip, Tureluur, Turkse Tortel, Braamsluiper, Vuurgoudhaan, Wielewaal en Appelvink.

Bij de aan riet gebonden soorten is een sterke stijging van de aantallen territoria geweest. Zowel Kleine Karekiet als Bosrietzanger deden het goed.

Nachtvlinders 2007

In dit vierde jaar waar op het Ringstation nachtvinders zijn geïventariseerd, zijn maar liefst 71 nieuwe soorten gedetermineerd. Het totale aantal soorten nachtvinders dat op het Ringstation is waargenomen is hiermee gestegen tot 289. Bij de nieuwe soorten die dit jaar zijn gedetermineerd zitten weer enkele voor Twente en Overijssel zeldzame soorten zoals o.a. Schijn-piramidevlinder, Espenblad en Lindegouduil.

Dit jaar hebben we voor het eerst ook gevangen met het laken en met een nieuwe grotere lichtvalkast met een 250 Watt menglichtlamp. Deze speciale lamp zendt extra veel UV-licht uit en in combinatie met het laken zijn er soorten waargenomen, die normaliter niet in een lichtvalkast worden gevangen.

Dit jaar hebben we ook op enkele terreinen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten geïventariseerd op nachtvinders, waarbij veel soorten konden worden gedetermineerd. Vooral op de landelijke Nachtvindernacht op 7 september op de Duivelshof waren de vangsten met het laken spectaculair. Van de Eiken-orvlinder werden er toen maar liefst 28 exemplaren gevangen. In de nieuwe nachtvindergids staat bij deze soort, "zeer zeldzame soort die slechts heel af en toe in het oosten van het land wordt gezien". Ook van de zeldzame Grijsbandspinner werden toen 8 exemplaren gevangen.

We zijn van plan om in 2008 meer inventarisaties in de natuurgebieden van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Landschap Overijssel te doen.

	<i>Latijnse naam</i>	<i>Nederlandse naam</i>	
1	<i>Abrostola triplasia</i>	Donker brandnetelkapje	4
2	<i>Acronicta megacephala</i>	Schilddrager	3
3	<i>Acronicta aceris</i>	Bont schaapje	4
4	<i>Acronicta lepirina</i>	Schaapje	4
5	<i>Acronicta psi</i>	PSI-uil	6
6	<i>Acronicta rumicis</i>	Zuringuil	6
7	<i>Agriopsis marginaria</i>	Grote voorjaarsspanner	5
8	<i>Agrotis clavis</i>	Geogde worteluil	3
9	<i>Agrotis exclamationis</i>	Gewone worteluil	144
10	<i>Agrotis ipsilon</i>	Grote worteluil	1
11	<i>Agrotis puta</i>	Putta-uil	11
12	<i>Agrotis segetum</i>	Gewone velduil	6
13	<i>Alcis repandata</i>	Variabele spikkelspanner	4
14	<i>Alsophila aescularia</i>	Voorjaarsboomspanner	6
15	<i>Amphipyra berbera</i>	Schijn-piramidevlinder	2
16	<i>Amphipyra pyramidea</i>	Piramidevlinder	7
17	<i>Amphipyra tragopogonis</i>	Boksbaardvlinder	1
18	<i>Apamea remissa</i>	Grauwe grasuil	1
19	<i>Apamea monoglypha</i>	Graswortelvlinder	5
20	<i>Apamea strigilis</i>	Moeras-grasuil	1
21	<i>Apoda limacodes</i>	Slakrups	7
22	<i>Apocheima hispidaria</i>	Voorjaarsspanner	3
23	<i>Atolmis rubricollis</i>	Zwart beertje	21
24	<i>Autographa gamma</i>	Gammauil	14
25	<i>Axylia putris</i>	Houtspaander	23
26	<i>Bena bicolorana</i>	Grote groenuil	3
27	<i>Bistrion betulania</i>	Peper en zoutspanner	15
28	<i>Biston strataria</i>	Vroege spanner	7
29	<i>Bupalus piniaria</i>	Dennenspanner	11
30	<i>Cabera exanthemata</i>	Bruine grijsbandspanner	6
31	<i>Calliteara pudibunda</i>	Meriansborstel	1
32	<i>Cabera pusaria</i>	Witte grijsbandspanner	16
33	<i>Campaea margarita</i>	Appeltak	5

34	<i>Campptogramma bilineata</i>	Gestreepte goudspanner	4
35	<i>Catocala nupta</i>	Rood weeskind	1
36	<i>Charanyca trigrammica</i>	Drielijnuil	33
37	<i>Chloroclystis v-ata</i>	V-dwergspanner	1
38	<i>Colotois pennaria</i>	Gepluimde spanner	2
39	<i>Colostygia pectinataria</i>	Kleine groenbandspanner	2
40	<i>Conistra rubiginea</i>	Gevlekte winteruil	1
41	<i>Conistra vaccinnii</i>	Bosbesuil	4
42	<i>Cosmia trapezina</i>	Hyena	40
43	<i>Comibaena bajularia</i>	Gevlekte zomeruil	5
44	<i>Cosmorhoe ocellata</i>	Blauwbandspanner	1
45	<i>Caradrina morpheus</i>	Morpheusstofuil	8
46	<i>Craniophora ligustri</i>	Schedeldrager	9
47	<i>Cucullia umbratica</i>	Grauwe monnik	2
48	<i>Colocasia coryli</i>	Hazelaaruil	4
49	<i>Cossus cossus</i>	Wilgenhoutrups	1
50	<i>Cymatophorima diluta</i>	Eiken-orvlinder	18
51	<i>Cyclophora linearia</i>	Gele oogspanner	1
52	<i>Cyclophora punctaria</i>	Gestippelde oogspanner	3
53	<i>Deilephila elpenor</i>	Groot avondrood	5
54	<i>Deltote bankiana</i>	Zilverstreep	1
55	<i>Diachrysia chrysis</i>	Koperuil	20
56	<i>Diaphora mendica</i>	Mendicabeer	1
57	<i>Diarsia brunnea</i>	Bruine breedvleugeluil	1
58	<i>Drepana falcataria</i>	Berkeneenstaart	7
59	<i>Drepana binaria</i>	Gele eenstaart	12
60	<i>Drepana curvatula</i>	Bruine eenstaart	1
61	<i>Drymonia dodonaea</i>	Gestreepte tandvlinder	1
62	<i>Drymonia ruficornis</i>	Maantandvlinder	21
63	<i>Dryobotodes eremita</i>	Eikenuiltje	2
64	<i>Dypterygia scabriuscula</i>	Vogelwiekje	4
65	<i>Dysstroma truncata</i>	Schimmelspanner	1
66	<i>Earias clorana</i>	Kleine groenuil	23

67	<i>Ectropis bistortata</i>	Gewone spikkelspanner	11
68	<i>Eilema complana</i>	Streepkokerbeertje	10
69	<i>Eilema depressa</i>	Naaldboombeertje	2
70	<i>Eilema lurideola</i>	Plat beertje	48
71	<i>Eilema griseola</i>	Gladbeertje	6
72	<i>Eilema sorocula</i>	Geel beertje	2
73	<i>Ennomos erosaria</i>	Gehakkelde spanner	14
74	<i>Epirrita dilutata</i>	Herfstspanner	3
75	<i>Epirrhoe alternata</i>	Gewone bandspanner	10
76	<i>Epirrhoe rivata</i>	Bosbandspanner	4
77	<i>Eulithis populata</i>	Gewone agaatspanner	2
78	<i>Eulithis prunata</i>	Wortelhoutspanner	3
79	<i>Erannis defoliaria</i>	Grote wintervlinder	5
80	<i>Euchoeca nebulata</i>	Leverkleurige spanner	1
81	<i>Eulithis pyraliata</i>	Gele agaatspanner	6
82	<i>Eupithecia abbreviata</i>	Voorjaarsdwergspanner	1
83	<i>Eupithecia abietaria</i>	Spardwergspanner	3
84	<i>Eupithecia absinthiata</i>	Egale dwergspanner	2
85	<i>Eupithecia assimiliata</i>	Hopdwergspanner	2
86	<i>Eupithecia centaureata</i>	Zwartvlekdwergspanner	3
87	<i>Eupithecia dodoneata</i>	Eikendwergspanner	33
88	<i>Eupithecia icterata</i>	Orange dwergspanner	2
89	<i>Eupithecia intricata</i>	Streepjesdwergspanner	7
90	<i>Eupithecia tantilaria</i>	Fijnsparidwergspanner	2
91	<i>Eupithecia succenturiata</i>	Witvlakdwergspanner	6
92	<i>Eupithecia tenuiata</i>	Wilgendwergspanner	5
93	<i>Eupithecia vulgata</i>	Gewone dwergspanner	1
94	<i>Euplexia lucipara</i>	Levervlek	1
95	<i>Euproctis similis</i>	Donsvlinder	8
96	<i>Euthrix potatoria</i>	Rietvink	1
97	<i>Falcaria lacertinaria</i>	Bleke eenstaart	1
98	<i>Furcula bicuspis</i>	Berkenhermelijnvlinder	2
99	<i>Furcula furcula</i>	Kleine hermelijnvlinder	2
100	<i>Geometra papilionaria</i>	Zomervlinder	2
101	<i>Gymnoscelis ruffasciata</i>	Zwartkamdwergspanner	13
102	<i>Habrosyne pyritoides</i>	Vuursteenvlinder	2
103	<i>Hada plebeja</i>	Schaaruil	1
104	<i>Hadula trifolii</i>	Spurrie-uil	11
105	<i>Hemithea aestivaria</i>	Kleine zomervlinder	10
106	<i>Harpyia milhauseri</i>	Draak	1
107	<i>Hepialus sylvina</i>	Oranje wortelboorder	2
108	<i>Herminia grisealis</i>	Boogsnuituil	1
109	<i>Herminia tarsicrinalis</i>	Schaduwsnuituil	2
110	<i>Herminia tarsipennalis</i>	Lijnsnuituil	7
111	<i>Hoplodrina ambigua</i>	Zuidelijke stofuil	2
112	<i>Hoplodrina blanda</i>	Egale stofuil	1
113	<i>Hoplodrina octogenaria</i>	Gewone stofuil	8
114	<i>Hylaea prasinaria</i>	Rode dennenspanner	3
115	<i>Hypomecis punctinalis</i>	Ringspikkelspanner	6
116	<i>Hypena proboscidalis</i>	Bruine snuituil	31
117	<i>Hypena rostralis</i>	Hopsnuituil	1
118	<i>Idaea aversata</i>	Grijze stipspanner	34

119	<i>Idaea biselata</i>	Schildstipspanner	1
120	<i>Idaea dimidiata</i>	Vlekstipspanner	3
121	<i>Idaea fuscovenosa</i>	Dwergstipspanner	7
122	<i>Idaea seriata</i>	Paardebloemspanner	4
123	<i>Jodis lactearia</i>	Melkwhite zomervlinder	2
124	<i>Laconobia oleracea</i>	Groente-uil	10
125	<i>Laconobia suasa</i>	Variabele w-uil	3
126	<i>Laconobia thalassina</i>	W-uil	1
127	<i>Ligdia adustata</i>	Aangebrande spanner	11
128	<i>Lomaspilis marginata</i>	Gerande spanner	9
129	<i>Lomographa temerata</i>	Witte schaduwspanner	5
130	<i>Lycophatia porphyrea</i>	Granietuil	1
131	<i>Lytmantria dispar</i>	Plakker	1
132	<i>Macaria alternata</i>	Donker klaverblaadje	20
133	<i>Macaria notata</i>	Klaverblaadje	25
134	<i>Macrochilo cribrumalis</i>	Stippelsnuituil	2
135	<i>Malacosoma neustria</i>	Ringelrups	1
136	<i>Mamestra brassicae</i>	Kooluil	1
137	<i>Meganola albula</i>	Groot visstaartje	3
138	<i>melanchra persicariae</i>	Perzikkruiduil	3
139	<i>Mesapamea secalis</i>	Halmrupsvlinder	6
140	<i>Mesapamea didyma</i>	Weidehalmuitje	2
141	<i>Mesoligia furuncula</i>	Zandhalmuitje	15
142	<i>Minas tiliae</i>	Lindepijlstaart	2
143	<i>Mythimna albipuncta</i>	Witstipgrasuil	1
144	<i>Mythimna ferrago</i>	Gekraagde grasuil	3
145	<i>Mythimna impura</i>	Stompvleugelgrasuil	19
146	<i>Mythimna obsoleta</i>	Gestreepte rietuil	1
147	<i>Mythimna pallens</i>	Bleke grasuil	18
148	<i>Naenia typica</i>	Splinterstreep	2
149	<i>Noctua comes</i>	Volgeling	7
150	<i>Noctua fimbriata</i>	Breedbandhuismoeder	2
151	<i>Noctua interjecta</i>	Kleine huismoeder	2
152	<i>Noctua janthe</i>	Open-breedbandhuismoeder	3
153	<i>Noctua janthina</i>	Kleine breedbandhuismoeder	1
154	<i>Noctua pronuba</i>	Huismoeder	100
155	<i>Notodonta dromedarius</i>	Dromedaris	4
156	<i>Notodonta Ziczac</i>	Kameeltje	3
157	<i>Ochropleura plecta</i>	Haarbos	90
158	<i>Oligia fasciuncula</i>	Oranjegeel halmuitje	26
159	<i>Oligia latruncula</i>	Donker halmuitje	7
160	<i>Oligia strigilis</i>	Gelobd halmuitje	29
161	<i>Operophtera brumata</i>	Kleine wintervlinder	6
162	<i>Opisthograptis luteolata</i>	Hagedoornvlinder	57
163	<i>Orgyia antiqua</i>	Witvlakvlinder	2
164	<i>Orthosia cerasi</i>	Tweestreepvoorjaarsuil	3
165	<i>Orthosia cruda</i>	Kleine voorjaarsuil	21
166	<i>Orthosia gothica</i>	Nunvlinder	12
167	<i>Orthosia gracilles</i>	Sierlijke voorjaarsuil	5
168	<i>Orthosia incerta</i>	Variabele voorjaarsuil	6
169	<i>ourapteryx sambucaria</i>	Vliervlinder	2
170	<i>Panolis flammea</i>	Dennenuil	2

171	<i>Parascotia fuliginaria</i>	Paddenstoeluil	1
172	<i>Parastichtis suspecta</i>	Populierenuil	1
173	<i>Pasiphila rectanghula</i>	Groene dwergspanner	5
174	<i>Pelosia muscerda</i>	Muisbeertje	5
175	<i>Pelurga comitata</i>	Kajatehoutspanner	1
176	<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	Taxusspikkelspanner	21
177	<i>Peribatodes secundaria</i>	Geveerde spikkelspanner	1
178	<i>Peridea anceps</i>	Eikentandvlinder	12
179	<i>Perigrapha munda</i>	Dubbelstipvoorjaarsuil	1
180	<i>Perizoma alchemillata</i>	Hennepnetelspanner	9
181	<i>Phalera bucephala</i>	Wapendrager	3
182	<i>Pheosia gnoma</i>	Berkebrandvlerkvlinder	13
183	<i>Pheosia tremula</i>	Brandvlerkvlinder	1
184	<i>Phlogophora meticulosa</i>	Agaatvlinder	1
185	<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	Kleine beer	20
186	<i>Phyllodesma tremulifolium</i>	Espenblad	2
187	<i>Plemyria rubiginata</i>	Blauwrandspanner	5
188	<i>Poecilocampa</i>	Zwarte herfstspinner	1
189	<i>Polyploca orvlinder</i>	Groenige orvlinder	1
190	<i>Protodeltote pygarga</i>	Donkere marmerruil	21
191	<i>Ptilodon capucina</i>	Kroonvogeltje	14
192	<i>Rivula sericealis</i>	Stro-uiltje	28
193	<i>Rusina ferruginea</i>	Randvlekuil	2

194	<i>Smerinthus ocellatus</i>	Pauwoogpijlstaart	1
195	<i>Sphihinx pinastri</i>	Dennenpijlstaart	8
196	<i>Spilosoma lubricipeda</i>	Witte tijger	10
197	<i>tethea occularis</i>	Peppel-orvlinder	1
198	<i>Tethea or</i>	Orvlinder	1
199	<i>Thera britannica</i>	Schijn-sparspanner	7
200	<i>Thera obeliscata</i>	Naaldboomspanner	6
201	<i>Thyatira batis</i>	Braamvlinder	4
202	<i>Tiliacea citrigo</i>	Lindegouduil	1
203	<i>Timandra comae</i>	Lieveling	27
204	<i>Trachea atriplicis</i>	Melde vlinder	4
205	<i>Tyria jacobaeae</i>	Sint jacobsvlinder	1
206	<i>Watsonella cultrania</i>	Beukeneenstaart	3
207	<i>Xanthorhoe biriviata</i>	Springzaadbandspanner	1
208	<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	Vierbandspanner	1
209	<i>Xanthorhoe fluctuata</i>	Zwartbandspanner	3
210	<i>Xanthorhoe designata</i>	Koolbandspanner	2
211	<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	Bruine vierbandspanner	19
212	<i>Xestia c-nigrum</i>	Zwarte c-uil	32
213	<i>Xestia triangulum</i>	Driehoekuil	14
214	<i>Xestia xanthographa</i>	Vierkantvlekuil	3
215	<i>Xylocampa areola</i>	Kamperfoelie-uil	2
	Totaal		1835

Dagvlinder- en libellenwaarnemingen Losser 2007

Dagvlinders

In een aantal natuurgebieden zijn niet-systematische waarnemingen verricht van dagvlinders en libellen, vaak in combinatie met vogelonderzoek. Bij de Oelemars gaat het om het gebied tussen grens, Ravenhorsterweg, Drielandweg en Beerninksweg. Bij Stroothuizen, Punthuizen en Beuningerveld zijn de SBB-terreinen onderzocht, bij Duivels-hof en Arboretum zijn het de terreinen van Natuurmonumenten. Bij het Arboretum gaat het dus om de gebieden aan de oostkant van de Lossersestraat.

De vetgedrukte soorten betreffen zeldzame tot uiterst zeldzame soorten.

Soort	Oelemars	Stroothuizen	Punthuizen	Beun. Achterv.	Duivels-hof	Snoeiijks-beek	Arboretum
Geelsprietdikkopje			x				
Zwartsprietdikkopje					x		x
Groot dikkopje		x	x		x		
Aardbeivlinder			x				
Citroenvlinder	x			x	x		
Groot koolwitje	x						
Klein koolwitje	x	x	x	x	x	x	x
Klein geaderd witje	x	x			x		
Oranjetipje	x				x		
Oranje luzernevlinder							
Eikenpage							
Groentje							
Kleine vuurvlinder	x						
Heideblauwtje					x		
Icarusblauwtje	x	x		x	x		x
Boomblauwtje			x				
Grote weerschijnvlinder						x	
Kleine ijsvogelvlinder					x		
Gehakelde aurelia	x	x			x		
Atalanta	x	x			x	x	
Distelvlinder		x			x		
Kleine vos	x				x		
Dagpauwoog	x	x					
Landkaartje	x				x		
Hooibeestje		x	x	x	x		x
Bont zandoogje	x	x		x	x		
Koevinkje	x	x	x				x
Bruin zandoogje	x	x	x		x		x

Libellen

Langs het Omleidingskanaal is een populatie van de uiterst zeldzame Kanaaljuffer ontdekt, een soort die tot nu toe alleen op enkele locaties in de zuidelijke provincies aanwezig was.

Soort	Oelemars	Stroothuizen	Punthuizen	Beun. Achterv.	Duivels-hof	Snoeiijks-beek	Arboretum
Weidebeekjuffer	x				x		
Bruine winterjuffer					x		x
Houtpantserjuffer					x		
Gewone pantserjuffer		x			x		x
Tangpantserjuffer		x					x
Tengere pantserjuffer		x			x		x
Zwervende pantserjuffer		x			x		x
Vuurjuffer					x		
Azuurwaterjuffer	x	x			x		x
Watersnuffel		x			x		x
Lantaarntje	x	x			x		x
Tengere grasjuffer					x		
Kleine roodoogjuffer		x			x		x

Grote roodoogjuffer					x		x
Blauwe breedscheenjuffer		x					
Grote Keizerlibel	x	x			x		x
Bruine glazenmaker		x					x
Blauwe Glazenmaker					x		
Plasrombout	x						
Smaragdlibel					x		
Metaalglanslibel		x			x		
Viervlek		x			x		
Gewone oeverlibel	x	x			x		x
Vuurlibel		x					
Bloedrode heidelibel		x			x		x
Bruinrode heidelibel		x			x		
Geelvlakheidelibel		x					
Zwervende heidelibel	x	x			x		x
Platbuik					x		x
Paardenbijter	x						
Zwarte heidelibel		x			x		

Overzicht waargenomen soorten op de Oelemars t/m 2007

	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
1	Parelduiker	x	x											Z
2	Roodkeelduiker								x		x		x	Z
3	Dodaars	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
4	Fuut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
5	Roodhalsfuut				x	x	x	x		x	x	x	x	WA
6	Geoorde Fuut			x	x	x	x	x	x	x	x			WA
7	Aalscholver	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
8	Roerdomp												x	ZZ
9	Kleine Zilverreiger					x	x			x		x		Z
10	Grote Zilverreiger	x	x		x	x			x	x	x	x	x	WA
11	Koereiger							x						ZZ
12	Blauwe Reiger	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
13	Purperreiger						x							ZZ
14	Flamingo							x						ZZ
15	Zwarte Ooievaar					x			x	x		x		Z
16	Ooievaar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
17	Knobbelzwaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
18	Wilde Zwaan	x	x	x		x						x	x	WA
19	Kleine Zwaan		x	x	x							x	x	WA
20	Zwarte Zwaan		x	x								x		Z
21	Grote Canadese Gans		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA
22	Brandgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
23	Rotgans			x	x	x	x					x	x	WA
24	Grauwe Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
25	Kolgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
26	Dwerggans													ZZ
27	Taigarietgans		x									x		Z
28	Toendrarietgans	x	x	x	x						x	x	x	WA
29	Kleine Rietgans		x	x								x		Z
30	Nijlgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
31	Indische Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
32	Casarca		x	x	x	x	x			x	x	x	x	WA
33	Mandarijneend	x	x	x	x	x		x				x	x	WA
34	Carolinaeend	x	x									x		Z
35	Bergeend		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
36	Smient	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
37	Krakeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
38	Wintertaling	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	A
39	Wilde Eend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
40	Pijlstaart	x	x	x	x	x	x				x	x	x	A
41	Zomertaling			x	x	x	x	x	x	x	x			WA
42	Slobeend	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	A
43	Krooneend				x	x								Z
44	Tafeleend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
45	Kuifeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
46	Toppereend								x		x		x	Z
47	Witoogeend	x	x		x							x	x	Z
48	Ijseend												x	ZZ
49	Grote Zee-eend				x	x							x	Z

	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
50	Zwarte Zee-eend											x		ZZ
51	Brilduiker	x	x	x	x	x	x			x		x	x	WA
52	Nonnetje	x		x	x	x							x	WA
53	Middelste Zaagbek				x	x								Z
54	Grote Zaagbek	x	x	x	x	x	x					x	x	WA
55	Zeearend		x									x		Z
56	Wespendief					x	x	x	x	x	x	x	x	WA
57	Zwarte Wouw				x	x	x	x		x				WA
58	Rode Wouw			x	x	x	x			x		x	x	WA
59	Bruine Kiekendief		x		x	x	x	x		x	x	x	x	WA
60	Blauwe Kiekendief	x	x	x	x	x	x				x	x	x	WA
61	Grauwe Kiekendief					x								Z
62	Havik			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
63	Sperwer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
64	Buizerd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
65	Ruigpootbuizerd		x											ZZ
66	Visarend				x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
67	Torenvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
68	Smelleken			x	x	x	x				x	x	x	WA
69	Boomvalk				x	x	x		x	x	x	x		WA
70	Slechtvalk				x	x			x	x	x	x		WA
71	Roodpootvalk						x							ZZ
72	Patrijs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
73	Kwartel					x	x		x					Z
74	Fazant	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
75	Waterral		x	x	x	x						x	x	WA
76	Waterhoen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
77	Meerkoet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
78	Kraanvogel			x	x	x		x				x	x	WA
79	Kluut				x			x			x			Z
80	Scholekster		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		A
81	Griel								x	x				ZZ
82	Kleine Plevier			x	x	x	x	x	x	x	x			A
83	Bontbekplevier				x	x		x		x	x	x		WA
84	Goudplevier			x	x	x				x	x	x	x	WA
85	Zilverplevier					x	x			x	x	x	x	WA
86	Morinelplevier									x	x			Z
87	Kievit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
88	Kanoet					x				x				Z
89	Drieteenstrandloper		x			x	x	x						Z
90	Kleine Strandloper									x	x	x		Z
91	Temmincks Strandl.					x	x			x	x			Z
92	Krombekstrandloper						x	x		x	x	x		WA
93	Bonte Strandloper		x	x	x	x	x			x	x	x	x	WA
94	Kemphaan			x	x	x	x		x	x	x	x		WA
95	Bokje	x		x							x	x	x	WA
96	Watersnip		x	x	x	x	x			x	x	x	x	WA
97	Houtsnip			x							x	x		Z
98	Poelsnip											x		ZZ
99	Grutto				x	x	x	x	x	x				WA
100	Rosse Grutto										x	x		Z

	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
101	Regenwulp				x	x	x	x			x	x	x	WA
102	Wulp	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
103	Zwarte Ruiter				x	x	x		x	x	x	x		WA
104	Tureluur			x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA
105	Groenpootruiter				x	x	x	x	x	x	x	x		WA
106	Witgat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
107	Bosruiter				x	x	x		x	x	x	x		WA
108	Oeverloper				x	x	x	x	x	x	x	x		A
109	Steenloper					x						x		Z
110	Kleine Jager										x			ZZ
111	Dwergmeeuw			x			x				x	x	x	WA
112	Kokmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
113	Zwartkopmeeuw			x					x	x	x	x		Z
114	Stormmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
115	Kleine Mantelmeeuw		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		A
116	Grote Mantelmeeuw		x			x			x					Z
117	Zilvermeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
118	Geelpootmeeuw		x											ZZ
119	Pontische Meeuw						x	x		x			x	Z
120	Dwergstern						x							ZZ
121	Visdief					x	x	x		x	x			WA
122	Noordse Stern						x							ZZ
123	Zwarte Stern			x		x	x	x	x	x	x			WA
124	Holenduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
125	Houtduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
126	Turkse Tortel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
127	Zomertortel					x	x	x	x	x	x	x		WA
128	Koekoek					x	x	x	x	x	x	x		WA
129	Kuifkoekoek				x									ZZ
130	Steenuil		x		x						x	x	x	Z
131	Ransuil			x	x	x	x	x	x	x	x			WA
132	Bosuil	x	x	x		x			x				x	WA
133	Velduil										x			Z
134	Gierzwaluw					x	x	x	x	x	x	x		A
135	IJsvogel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
136	Hop										x			ZZ
137	Draaihals					x					x			Z
138	Kl. Bonte Specht	x		x	x	x			x	x	x	x		WA
139	Mid. Bonte Specht											x		ZZ
140	Gr. Bonte Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
141	Groene Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
142	Zwarte Specht		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
143	Boomleeuwerik				x	x	x				x	x	x	WA
144	Veldleeuwerik	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
145	Strandleeuwerik			x							x	x		Z
146	Oeverzwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x		ZA
147	Boerenzwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x		ZA
148	Huiszwaluw				x	x	x	x	x	x	x	x		A
149	Boompieper				x	x	x	x	x	x	x			WA
150	Graspieper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
151	Waterpieper	x		x	x	x					x	x	x	WA

	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
152	Oeverpieper				x							x		Z
153	Roodkeelpieper										x		x	Z
154	Duinpieper								x	x				Z
155	Gele Kwikstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
156	Noordse Kwikstaart					x	x	x						Z
157	Gr. Gele Kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
158	Witte kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
159	Rouwkwikstaart				x									ZZ
160	Pestvogel											x		ZZ
161	Winterkoning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
162	Heggenmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
163	Roodborst	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
164	Nachtegaal					x	x	x						Z
165	Zwarte Roodstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
166	Gekraagde Roodst.				x	x	x	x	x	x	x			WA
167	Paapje					x	x	x			x	x	x	WA
168	Roodborsttapuit				x	x	x	x			x	x	x	WA
169	Tapuit				x	x	x	x			x	x	x	WA
170	Beflijster				x						x	x		Z
171	Merel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
172	Kramsvogel	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	A
173	Zanglijster		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
174	Koperwiek	x	x	x	x	x	x	x				x	x	A
175	Grote Lijster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
176	Rietzanger									x	x			Z
177	Sprinkhaanzanger					x	x			x				Z
178	Bosrietzanger					x	x	x	x					WA
179	Kleine Karekiet					x	x	x	x	x	x			A
180	Spotvogel					x	x	x	x	x				WA
181	Braamsluiper					x	x	x	x	x	x			A
182	Grasmus					x	x	x	x	x	x	x		A
183	Tuinfluit					x	x	x	x	x	x			A
184	Fluiter					x								ZZ
185	Zwartkop					x	x	x	x	x	x	x	x	A
186	Tjiftjaf				x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
187	Fitis				x	x	x	x	x	x	x			ZA
188	Goudhaan	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	A
189	Vuurgoudhaan				x	x	x							Z
190	Grauwe Vliegenvang.						x	x		x	x			Z
191	Bonte Vliegenvanger					x	x	x	x					Z
192	Buidelmees					x	x					x		Z
193	Staartmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
194	Glanskop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
195	Matkop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
196	Kuifmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
197	Zwarte Mees				x	x	x	x			x	x	x	WA
198	Pimpelmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
199	Koolmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
200	Boomklever	x	x	x	x	x	x				x	x	x	WA
201	Boomkruiper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
202	Taigaboomkruiper		x											ZZ

	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
203	Wielewaal					x	x	x	x	x				Z
204	Klapekster				x	x					x	x	x	Z
205	Grauwe Klauwier									x				ZZ
206	Gaai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
207	Ekster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
208	Kauw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
209	Roek	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
210	Zwarte kraai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
211	Spreeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
212	Huismus				x	x			x					Z
213	Ringmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
214	Vink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
215	Keep				x	x	x				x	x	x	A
216	Europese Kanarie									x	x	x	x	Z
217	Groenling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
218	Putter	x	x	x		x	x	x			x	x	x	A
219	Sijs	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	A
220	Kneu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
221	Frater	x	x		x							x	x	WA
222	Kleine Barmsijs	x	x	x		x	x					x	x	WA
223	Grote Barmsijs	x		x	x	x	x					x	x	WA
224	Kruisbek	x				x				x	x	x	x	WA
225	Goudvink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
226	Appelvink	x		x	x	x	x	x			x	x	x	WA
227	IJsgors	x	x									x	x	WA
228	Sneeuwgors		x									x		Z
229	Ortolaan									x	x			Z
230	Geelgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
231	Rietgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A

Adressenlijst

In de onderstaande lijst staan de coördinatoren voor het veldonderzoek m.b.t. diverse vogelsoorten. Meldingen van territoriale activiteiten of broedgevallen kunnen met datum, aantal en locatie aan de onderstaande soortcoördinatoren worden doorgegeven.

In verband met verstoringgevoeligheid of mogelijke betreding van niet toegankelijk particulier terrein wordt verzocht de nodige voorzichtigheid te betrachten als het gaat om plaatsing van de waarneming op waarneming.nl. De laatste tijd komen er steeds meer berichten, dat vogelvaarders deze website misbruiken om hun handelsvoorraad aan te vullen. In Twente zijn al op deze manier nesten van de Grauwe Klauwier geplunderd en is de Raaf verstoord. Ook zijn er meldingen van betreding van particuliere tuinen om bv. Europese Kanaries te spotten door soortenjagers. Deze soortenjagers kennen ook enkele locaties van de Middelste Bonte Specht, waarbij elke keer weer de territoria van deze spechten belaagd worden door geluidsnabootsingen. Het verzoek is om geen waarnemingen te plaatsen van territoria of broedgevallen van Kerkuil, Steenuil en Middelste Bonte Specht. Voor soorten als Grauwe Klauwier en Europese Kanarie kan bij waarneming.nl het embargo tot na het broedseizoen gebruikt worden. Ook is het mogelijk via deze website de locatie zodanig te vervagen, dat deze niet door anderen terug te vinden is.

Soort	Coördinatoren	e-mailadres
Grote Gele Kwikstaart	Leo Hassing	leohassing@kpnplanet.nl
Gierzwaluwen	Ben Heerink	benheerink@home.nl
Kerkuil Steenuil Huiszwaluw Boerenzwaluw	Bennie Egberink	b.egberink@home.nl
Middelste Bonte Specht	Peter Waardenburg, Rudi Lanjouw	RMRMIlanjouw@cs.com
Grauwe Klauwier Roodborsttapuit	Martin Bonte Robert Blanke	slechtvalk@home.nl robertblanke@home.nl
Nachtzwaluw	Ben Heerink, René Wijering	benheerink@home.nl
IJsvogel	Ben Hulsebos	benhulsebos@home.nl
Ooievaar	Sander Wansing	webmaster@oelemars.com
Dodaars Fuut Boomleeuwerik	Rudi Lanjouw	RMRMIlanjouw@cs.com
Grutto Tureluur Graspieper Gele Kwikstaart Veldleeuwerik	Ben Hulsebos, Henk Noordkamp, Hans Verhoeven	benhulsebos@home.nl

Foto's:

Adrie Wessendorp:	pagina 6 (ontwerp logo)
Bart ter Beek:	pagina 15
Hans Verhoeven:	pagina omslag (klapekster), 23, 43, 57
Harrie Linckens:	pagina 17, 21, 50 (centraal)
Henk Noordkamp:	pagina 8, 12,
Jan Wolters:	pagina 27 (re)
Leo Hassing:	pagina 5, 50 (nachtvlinders)
Marc Bulte:	pagina 38, 52
Martin Bonte:	pagina omslag (achtergrond + roodborsttapuit), 4, 19
Rinus Baayens:	pagina omslag (nachtzwaluw)
Ronald Kamphuis:	pagina 41
Sander Wansing:	pagina 27 (li + mi), 30, 37